

“Draugo” Gimimas

(Iš mano atsiminimų)

Rašyti apie tai, kas buvo įvykę 25 metai atgal, remiantis vien atsiminimais — ne lengvas uždavinys. Per tokį likotarpį išpūdziai palaipsniui išdyla. Tačiau vieno svarbiausio fakto užmiršti negalima: Kad tais (1909) metais buvo įsteigtas Katalikų laikraštis “Draugas,” kurs ir po šiai dienai gyvuoja ir ne tik gyvuoja, bet ir tarpsta, nes išsivystė į patį svarbiausią ir indoliausią dienraštį.

Laikai tuomet buvo sunkūs ir — Katalikų veiklos atžvilgiu — neaiškūs ir niūrūs. Padėtis buvo tokia, kad būtinai reikėjo įkurti mažiausiai dar vienas katalikiškas laikraštis, nes spaudoje mes buvom gerokai nuo kitų atsilikę. Katalikai, jei neskaityti vieno kito periodinio lapelio, tik vieną “Žvaigždę” teturėjo. Mūsų gi antagonistai, ar bent pasyvūs oponentai, turėjo jų gan apšėiai. “Lietuva,” “Katalikas,” “Vienybė,” “Kova,” “Keleivis,” “Darbininkų Viltis” ir kiti toli gražu nebuvo katalikiški (net “Katalikas,” anot kun. Kaupo, “neina į bažnyčią”), o kankurie tai jau tiesiog vedė griežtą kovą prieš tikėjimą. Kad tokiam oponentų būriui atsispirti vieno laikraščio neužteko — tai visiems buvo aišku. Tuo būdu idėja įsteigti naują katalikų laikraštį jau pradėjo bręsti pirmajam Federacijos Kongresui susirinkus (1906 m.). Kongrese, tiesa, dėl laikinių susidariusių aplinkybių, laikraščio klausimas viešai nebuvo pastatytas, bet kad tas sumanymas jau pilnai buvo pribrendęs, įrodo rašančio šiuos žodžius referatas, kurs “dėl stokos laiko” Kongrese nebuvo skaitytas, tik vėliau atspausdintas atskiroj brošiuroj. Tame referate aiškiai ir nedvejojantčiai buvo įrodinėjama, kad katalikams būtinai reikalingas dar vienas laikraštis.

Tačiau reikėjo dar tris metus palaukti kol ta idėja įsikūnijo. Mat, susidurta su daugeliu kliūčių. Nieks neturėjo prityrimo tame darbe ir nežinojo už kurio galo griebtis. Su literatine dalimi daug rūpesčio nebuvo. Redaktorius buvo visų užužūrėtas — galbiausias tų laikų publicistas a. a. kun. Antanas Kaupas. Jis buvo ekspertas-sociologas ir nepalyginamas stylistas Vinc. Kudirkos tipo. Jų talentai turėjo daug panašumo, išskyrus tai, kad kun. Kaupas (Patrimpas) neraišė eilių. Bet jo proza pati siūlėsi skaityti ir kiekvienas jo straipsnis nešiojosi nepaprasto talento antspaudą. Tokiam rašytojui būtinai reikėjo duoti dirvos jo talentui pasireikšti. Jau tik tam vienam laikraštis buvo reikalingas, kad Kaupas — Patrimpas turėtų savo kūrinį talpinti, nekalbant apie kitus tikslus.

Bet medžiaginė laikraščio

dalies ėjo nerangiai ir gan graužė. Tiesa, 23 susibūrusieji apie “Draugą” kunigai lėšų parūpino, bet nuolatinis kamavimasis su spaustuvės darbininkais visiems įkirėjo. Kaip paprastai, labai trūko įgudusio ir sumanaus administratoriaus. Bet laikraštis vis dėlto pradėjo eiti. Pradžioje buvo manyta jį užvardinti “Kataliko Draugas,” bet paskui, po ilgų diskusijų, pirmas žodis atpuolė ir paliko tikrai “Draugas.” Jis pradėjo eiti Wilkes-Barre, Pa. Mat, netoli to miesto (Pitstone) klebonavo redaktorius kun. A. Kaupas, tai jam buvo labai paranku redaguoti. Keliems mėnesiams praslinkus, kun. A. Staniukynas pradėjo įrodinėti, kad “Draugas” reikia perkelti į Chicago. Jo argumentai buvo svarbūs. Chicago didžiausia mūsų išeivijos kolonija, ten daugiau intelektualinių pajėgų, ypač pasaulinių tarpe; ten platesnė dirva ir medžiaginiai atžvilgiai laikraščini geriau seksis; pagaliau, Chicagoj jau buvo įsikūręs Šv. Kazimiero Vienuolynas ir jos užvesiančios aukštesnės mokyklą bei Akademiją. Tie argumentai teigiamai paveikė į laikraščio globotojus ir leidėjus, ir “Draugas” nusikraustė į Chicago.

Chicaginė “Draugo” istorija man kaip ir nežinoma. Tekdavo tik išgirsti dažnų nusiskundimų, kad jo finansinė būklė labai prasta, kad reikia paramos, paramos, paramos... Kadangi toji parama krisdavo tik ant nedaugelio pečių (kiti sumaniai mokėdavo jos nusikratyti), tai į

(Pabaiga 8 pusl., 3 kol.)

K. U.

APAŠTALIŠKO DELEGATO LINKĖJIMAI

APOSTOLIC DELEGATION
United States of America

1811 Biltmore gat.
Washington, D. C.
December 4, 1933

The Rev. Joseph Maciulionis, M. I. C.,
Manager of Daily Draugas,
Chicago, Illinois.
Reverend and Dear Father:

I wish to extend greetings and best wishes to the supporters and readers of the Lithuanian Catholic Daily Draugas. The fact that this Daily is now in the twenty-fifth year of its publication is an indication that the Lithuanian Catholic people in the United States realize the importance which the Catholic press enjoys in Catholic life.

It serves not only to keep its readers informed on topics of Catholic interest, but it amplifies the instructions they have received on the principles and teachings of the Faith and defends and protects them against the enemies of eternal salvation.

May the number of your Catholic Daily readers multiply manifold.

Wishing you every blessing, I remain,

Sincerely Yours in Christ,

† AMLETO GIOVANNI CICOGNANI,

Archbishop of Laodicea
Apostolic Delegate.

APAŠTALIŠKOJI DELEGACIJA
J. Amerikos Valstybės

1811 Biltmore gat.
Washington, D. C.
Gruodžio 4, 1933.

Kun. Juozapui Mačiulioniui, M. I. C.,
Dienraščio “Draugo” vedėjui,
Chicago, Illinois.

Geidžiu pareikšti sveikinimus ir geriausius linkėjimus lietuvių katalikų dienraščio “Draugo” rėmėjams ir skaitytojams. Tik tas faktas, kad šis dienraštis leidžiamas jau dvidešimtis penkerius metus yra vaizdas liudijimas, kad lietuviai katalikai J. Valstybėse supranta katalikiškos spaudos katalikiškam gyvenime reikšmę.

Ši spauda ne vien patarnauja skaitytojams, informuodama juos apie įvairius katalikams įdomius dalykus, bet dar paduoda nurodymų apie Tikėjimo mokinimo dėsnius, gina ir saugo juos nuo amžinojo išganymo priešų.

Tegul Jūsų katalikiško dienraščio skaitytojų skaičius daugerio-pai padaugėja.

Linkėdamas Jums visokios palaimos pasilieku,

Nuoširdus Jums Kristuje,

† AMLETO GIOVANNI CICOGNANI,

Laodicea Arkivyskupas,
Apaštališkas Delegatas.

“Draugas” ir Mūsų Organizacijos

Kuomet šeimos galvą lydi linasi “Draugo” Sidabro Ju-pasiseikimai, jis jaučiasi lai-mingu ir tuomi džiaugiasi. Jo laime ir džiaugsmu džiaugsmu dalinasi visi tos šeimos nariai.

“Draugas” tikrai prilygsta mūsų religiniai-tautinių orga-nizacijų šeimos galvai. Jis dir-bo be poilsio sunkų vadovy-bės darbą per 25 metus su di-džiausiu pasisekimu. Šian-dien “Draugas” triumfuoja ne vien, kad jis išgyvavo ket-virtą dalį šimtmečio, bet, svarbiausia, jis triumfuoja kaipo lietuvių katalikų nenū-iistantis religiniai-tautinės sąmonės žadintojas, jos skel-bėjas, ugdytojas, švietėjas, ti-kybos, doros, Dievo ir artimo meilės mokytojas, geros va-lios vadas. Lietuvių katalikų visuomenė išeivijoje, susijun-gusi į vieną tvirtą, skaitlin-čią organizacijomis šeimą — A. L. R. K. Federaciją, da-

SIUNČIA LINKĖJIMUS

Jo Eksc. AMLETO GIO-VANNI CICOGNANI, Apaš-tališkas Delegatas, sveikina “Draugo” skaitytojus ir rė-mėjus.

“Draugas” daug prisidėjo prie mūsų organizacijų ir draugijų įsisteigimo ir jų au-gimo. Jų tolimesnė būtis taip pat nemažai remsis “Drau-go” vairu. Jo skiltys ne vien buvo visuomet atdaros mūsų organizacijų reikalams, bet tose skiltyse “Draugas” pat-sai nuo savęs kėlė jų reikalus viešumon, teikdamas moralės paramos ir pabrėždamas tų reikalų svarbą ir reikalingu-mą jais rūpintis ne tik išim-tinai organizacijomis, bet ir visai visuomenei prie to dar-bo uoliai dėtis.

Vienybės obalsui, jungiant mūsų organizicijas į vieną ga-ingą, katalikiškai akcijai ir etvybei padirbėti tautinę ienėtą, “Draugas” pasitar-avo 100 nuošimčių. Šio di-lelio, atsakomingo ir reikš-mingo darbo vaisius yra da-artinė, gausinga dešimtimis ūkstančių organizuotų narių lietuvių katalikų tvirtovė — A. L. R. K. Federacija. Ne vienas svarbus mūsų visuome-nei asmuo, ačiū šiam “Drau-go” darbui, praregėjo ir i-sitikino į vienybės obalsio į-gyvendintą tiesą ir šiandien eina sykiu su ja, aukojasi jos brangiems lietuvių ir ka-talikių idealams. Lietuvių katalikų visuomenės vieneta išeivijoje auga, tvirtėja. Ji ži-no, kur ji eina, ko ji siekia.

Yra neginėjamas faktas, kad “Draugas” yra kūrybi-niu šaltiniu, iš kurio per vi-sus 25 metus tekėjo grynos, išsikristalizavusios vado ypa-tybės formoje doros, tikėji-mo ir meilės principai. Tais principais buvo ir yra grin-džiama mūsų organizacijų būtis, nes tik šios rūšies prin-cipai duoda aukščiausią ga-rantiją reikštis lietuvių jos pilname gyvume su prasi-skleidžiančio iš pumpuro žie-do grožiu. Tais principais į-samoniotos, suementuotos, mūsų organizacijos šiandien pajėgia nugalėti įvairias ir iš-įvairių priežasčių pasunkėju-sias gyvenimo kliūtis ir su viltimi ir drąsa žiūri ateitin.

“Draugo” Sidabrinio Jubi-liejaus proga valio! “Drau-gui,” dėl “Draugo,” už “Draugą!”

Dr. A. Rakauskas,
Federacijos pirm.

DIENRAŠČIO “DRAUGO” DARBININKAI

Sėdi iš kairės į dešinę: P. Tumasonis, redaktorius, Ig. Sakalas, redaktorius, L. Šimutis, vyriausias redaktorius, kun. J. Mačiulionis, M. I. C., administratorius, kun. A. Andriušis, M. I. C., “Laivo” red., kun. A. Jeskevičius, M. I. C., administratoriaus pagalbininkas, br. S. Montvidas, M. I. C., administracijos narys. Stovi pirmoje eilėje: br. A. Staponavičius, M. I. C., spaustuvės darbininkas, G. Lapinskas, šoferis, br. V. Gražulis, M. I. C., spaustuvės darbininkas, K. Mačiulionis, janitorius, A. Sandys, administracijos narys, br. Vl. Cibulskis, M. I. C., cirkuliacijos vedėjas, J. Naujalis, spaustuvės darbininkas. Stovi antroje eilėje: br. J. Peldžius, M. I. C., spaustuvės vedėjas, br. J. Saibutis, M. I. C., spaustuvės darbininkas, br. K. Boguslovas, M. I. C., intertaipistas, J. Kulikauskas, intertaipistas, L. Labanauskas skelbimų vedėjas, M. Pavilionis, intertaipistas, Vl. Čekus, presmonas.

Intelektualai Kreipiasi Prie Romos

(Dramiški aprašymai Arnold'o Lunn'o ir G. K. Chesterton'o)

Rašo Dr. J. P. Poška

Ieškojimas tiesos žmogaus gyvenime yra pagrindinis dalykas. Gilus ir nuoširdus mokslas labai daug prisideda prie suradimo tiesos, be kurios žmogaus nei protas nei siela negali nurinti ir tik tuomet tenurime, kuomet su randa tiesą ir vėl tiesos keliu, kuris veda tiesiog į Romą.

Kun. Jonas A. O'Brien Ph. D. katalikų studentų kapelionas Illinois Universitete, gražiai ir aiškiai aprašo apie proto galiūnus, kurie atsikreipė prie Romos. Kuomet Jonas Henris Newman'as baigė savo tyrinėjimus apie religijos tiesą ir tikrąją ir pabėdė į Romos duris 1845 m. spalio mėn. 9 d. William'as E. Hardstone, pranašaudamas, pasakė: "Anglijos bažnyčia gavo tokį smūgį, nuo kurio ji svyruos per pusę šimtmečio." Tas atsigavimimo periodas, apie kurį premieras kalbėjo, buvo per trumpas. Vėlesnių laikų įvykiai Anglijoje taip parodė.

G. K. Chesterton'as nustebino visą Britanijos tautą, kuomet jis priėmė Katalikų tikėjimą C. C. Martindale'as atgaivino intelektualę tradiciją įsteigtą kardinolo Newman'o Oxfordo Universitete, paimdamas dovaną beveik už kiekvieną mokslo šaką Oxford'o Universitete. Tai yra rekordas, kurį yra labai sunku sumušti. Kuomet tas mokslo vyras (Martindale) atsikreipė į Romą, tai Anglijos intelektualai nusiminė, kuomet Ronald'as Knox'as, anglikonų vyskupo sūnus ir gabiausias satiristas Anglijoje, atsiskakė

Lunn's nuleido kardą

Gyvas ir draugiškas Arnold'o Lunn'o pasielgimas atkreipė dėmesį ne tik Anglijos, bet ir kitų angliškai kalbančių žmonių. Mat, jis buvo vienas iš gabiausių ir sumaniausių anglikonų tikėtojų, kuris padėjo savo kardą ir prisidėjo prie tos procesijos, kurią pradėjo Newman'as ir nuolat eina į Romą. Kas per magnetizmas toji Roma? Koks tai nepaprastas patraukimas, prieš kurį negali pasipriešinti nė geriausi Anglijos išminčiai, kurie eina prieš savo viso gyvenimo išlavimą, nustebindami savo šeimynas bei draugus. Gal būt, kad atsivertimas Arnold'o Lunn ir G. K.

Gerb. KUN. VINCENTAS KULKAUSKAS, M.I.C., buvęs dienraščio "Draugo" administratorium ir redaktorium keliais atvejais. Tai yra ne tik iškalbingas misionierius, gabus rašytojas, bet ir apsikrus administratorius. Jis daugiausia yra prisidėjęs prie dienraščio išgelbėjimo. Kada "Draugui" grėsė rimtas pavojus sustotiėjus, jis dirbo dienomis ir naktimis, dirbo net spaustuvės darbus ir dėl to, ačiū jam, "Draugas" ne tik išsigelbėjo nuo žlugimo, bet visais žvilgsniais sustiprėjo.

Chesterton'o nors biskip nušvietę misteriją? Gal jie nurodys protavimo liniją, istoriškų apsvaresimų, objektyvius įrodymus, kad jie nesislėpdami visiškai pasidavė Bažnyčiai.

Lunn'o dešimtys prirašytų tomų davė jam gero atsižymėjimo rašytojo vardą. Vėliau toje jis vaidina Bažnyčios kritiko rolę. Tie, kurie skaitė jo veikalą "Roman Converts", niekuomet nemana, kad pats autorius už dešimtys metų eis tolimi pačių kelių, kuriuos ejo jo pirmtakai, priėmė katalikystę, kurios jis nesuprato. Vėlesniame veikle "Now I See" Lunn gražiai aprašo savo dvasinį Odisejų nuo agnosticismo į katalikystę.

Dean Inge's pranešimai

Lunn gimė Madras'e, Indijoje, kur jo tėvas tarnavo kaip metodistų misionierius. Jo motina buvo duktė Canon Moore'o metodistų dvasinės išvaizdos pirmininko Middleton kolegijoje. Mažas Lunn nuo ryto eidavo į anglikonų pamaldas, o po pietų eidavo į metodistų. Nepaisant tokio amaldumo, jis neprisirišo nei prie vienos nei prie kitos bažnyčios. Suprasdamas, kad dvejopos pamaldos buvo chizmo padaras jų šeimynose; jis pradėjo galvoti, kad vienybė yra svarbiausia tikro tikėjimo dalis.

Jis mokinosi Harrow'e ir Balliol'e kolegijoj, Oxford'o, ur jis parodė savo protinius abumus tose šakose, kurios am buvo žingėdžios. Jis perkaitė modernistų francūzų, anglių ir vokiečių veikalus. Jilimo James'o pragmatizmas jam labai patiko. Pamyjęs modernizmą, jis manė, kad ortodoksų krikščionybė eįmanoma, o į katalikus žiūrėjo kaip į žmones, kurie išaukština tikėjimą. Ši jo nuomonė privertė jį prie tyrinėjimų, kaip gali būti, kad tokie išmintingi anglai, kaip Newman'as, Manning, Knox ir kiti, nepaisant anglikoniško išlavavimo ir draugingu-

mo, visgi priėmė Romos Katalikų Bažnyčios mokslą. Jis studijavo istoriškų faktus, pirmųjų Bažnyčios tėvų raštus, kurie aiškino apaštališką mokslą, tomistines ekspozicijas, filozofiskus katalikystės įrodymus, kurie priėmė Romon atsivertusių mintis, taip kad jie nerimo, kol nepasidavė Romos globai. Vėliau jis parašė "Flight from Reason." Jo tėvas pasiuntė šio veikalo kopiją Dean'ui Inge'ui, kuris pasakė: "Pažymėk mano žodžius, tavo sūnus taps fanatišku popistu."

Šalta, škaisti šviesa

1930 metais Lunn'as pradėjo susirašinėti su tėvu Ronald Knox'u Oxford'e apie katalikystę. Pasikalbėjimų veikale "Difficulties" Lunn'as pareiškė stipriausį priešingumą katalikystei, užmesdamas ką tik jis galėjo. Bet tėvas Knox sutriuškino jo visus užmetimus. Laikė tų susirašinėjimų, jis pradėjo svyruoti. Parašiau gerą laišką tėvui Knox'ui jis pareiškė savo moterį. "Geriau parašyk gerą laišką tu pats sau, jeigu nori pasilikti protestonu," karštai atsakė jo moteris.

Inge buvo gera pranašė. Kuomet jo visi užmetimai likosi atsakyti, Lunn'as pasijuto protavimo varomas imti tuos pačius žingsnius, už kuriuos jis kitus taip kritikavo. Kelis kartus savo gyvenime tebuvo išklausęs šv. Mišias. Bažnyčios liturgijoj jis nematė nė kokio patraukimo. Niekas jo neįnponavo. Kuomet tėvas Knox priėmė jį (Lunną), jis pasidavė tiems patiemis įrodymams, kuriems pasidavė Newman'as, Manning ir pats anglikonų vyskupo sūnus, kuris, jam atidarė Romos vartus. "Šalta, škaisti šviesa," jis rašo, viskas ką pretingas žmogus reikalauja surasti, tai taką į Bažnyčią. Gai vinanti tikėjimo šiluma yra gerumas, kurio jis negali reikalauti."

"Aš neturėjau daugiau idėjos tapti kataliku, kaip tapti žmogėdžiu," sako G. K. Chesterton'as. Tas pats buvo ir su

Arnold'u Lunn'u. Galėjimas logiškai protauti privertė Lunn'ą, kaip ir Chesterton'ą, pašvesti visas priešgynystes ir peržengti ne tik Bažnyčios slenkstį, bet nueiti ir prie altoriaus.

Jeigu kada žmogus buvo protavimo nuvestas į Katalikų Bažnyčią, tai tas žmogus — buvo Arnold Lunn'as.

Keistas vidaus jausmas

Atsikreipimas katalikų apo logetų prie objektyvių įrodymų, palyginant su modernistų tendencijomis nukrypti nuo iš laukinių įrodymų ir kreipimasis prie asmeniškų intucijos, padarė gilų ispūdį į Lunn'ą, kuris ieškojo tikėjimo tiesos ne jausmais, bet protu. Protavime Lunn'as buvo taip senoviškas, kaip šv. Tomas akvinitis, kuris turėjo įdomų protą demonstruoti savo tezes, atsikreipdamas prie išlaikimų įrodymų, atsiskantant su protu. Vietoje imti moderninę priemonę ir nurodyti į subjektyvius įrodymus — vidujinį prityrimą, kurį žmogus, sako, turįs, bet kurio nė vienas asmuo pasaulyje negali patikrinti. Lunn'as suprato, kad viena Katalikų Bažnyčia teturi tą viduramžių galę atsikreipti prie proto vietoje jausmo ir pareikštos intucijos įrodymui savo tikėjimo tikrumo. Ji viena kariauja prieš plačias herezijas, kurios sutaria tikrai bėgime nuo protavimo ir ieškojimo apsaugos tamsiame subjektizme, kuriame herezijos randa apsaugą, dėl to, kad niekas negali surasti kas ir kur jos yra.

Bažnyčia panaši į Kristų

Lunn'o ieškojimas tiesos prasidėjo ir baigėsi Kristumi. Kartą jis surado teisingą atsakymą į klausimą: "Kas, jūs sakot, aš esu?" — kiti dalykai jam buvo lengvi. "Kartą aš persitikrinau, kad Kristus yra skirtingas nuo kitų, vyrų, nes Jis yra Dievas, nereikėjo man toli ieškoti bažnyčios, kuri skiriasi nuo kitų bažnyčių, nes yra dieviška. Bažnyčia yra vienintelė taip pat, kaip pats Iškūnijimas."

Prabėgus kelioms savaitėms po priėmimo į Katalikų Bažnyčią, Lunn buvo pakviestas paaiškinti savo atsivertimą inteligentų draugijoje, kurie specializuojaosi tokiose diskusijose.

Jojo protavimas buvo šioje silogizmo formoje: Kristus buvo neklaidingas. Tikroji Bažnyčia mokina Kristaus neklaidingumą. Nė kokia kita bažnyčia, bet tik Katalikų Bažnyčia aktualiai mokina Kristaus neklaidingumą ir pasiengusi imti disciplinuotą akciją prieš narį, kuris užgina Kristaus mokslą. Tose diskusijose kraštutinis modernistas dignitatorius Anglijos bažnyčios pasipriešino Lunn'o logikai. Jis sakė, kad Kristus bu-

IŠ PIRMO "DRAUGO" NUMERIO 1909 M.

Pasveikinimas "Draugui"

Senoji mūsų motinėle
Tiek amžių vargus Lietuva,
Jau galvą iš miegų pakėlė,
Ir darbu kailbda jos dirva.
Verteivis, kurpius ir artojas,
Stiprion vienybėn telkiasi,
Išpradžių nelabai jiems klojas,
Bet jų kantrybė yr' eskalsi.
Jau naudą skaityme atrandam,
Ir ūkininkas ir pirklys,
Ir piemeniūks, ką gavo bandą,
Be mokslo būti negalys.
Jaunimas meta girtuokliavę,
Prie knygos, raštą griebiasi,
Senieji nepažįsta savęs —
Taip tamsūs būdavo visi!
Ten viskas auga ir atgyja...
Jiegu neilstančių krūva
Į vieną telkiasi draugiją,
O josios vardas Lietuva!

Gražu žiūrėti mūs tėvyne
Iš tolo — mums, jos išeiviams,
Kurie svetimtaučius pažinę,
Paveizdan stato lietuviams
Bet broliai mūs' anapus jūrių
Jau visame pranoksta mus:
Mes jaučiamės esą už durių,
Nors matome svetimtaučius.
Vienok troškimas mūs įvyko,
Troškimas metų kelerių:
Ir širdis doro kataliko
Jau sudrebėj' džiaugsmu tikru.
Jau leisti pradedame "Draugą,"
Tą sūnų mūsų rūpesčiu.
Tegul jis didis mums užauga
Nors gimęs žemėje svečiu.
Tegul kiekvieno grįžtį lauko,
Ramybė nešdamas visiems:
Jis draugas didelio ir menko,
Kiekvieną linksmis, stiprins, remis.
Gyvuok, tada tu kuoilgiausiai,
Tu, drauge ir vadove mūs'!
Ir platinkis visadaugiausiai,
Lai tavo vardas nepražus!

J. K.

vo neklaidingas, kaip Dievas, būdamas žmogus, galėjo klysti. Jis buvo tikras Dievas ir tikras žmogus, o tikras žmogus turi reprezentuoti žmogaus prigimtį pavyzdį. Dabar žmogus iš prigimties yra klaidingas, tokiu būdu Kristus, būdamas žmogus, galėjo klysti. Lunn'as paprašė savo mokytoją draugą patiekti kritiką. Tarpe tiesų, kurios Kristus mokino kaip Dievas ir klaidų, kurias Jis skelbė, kaidingas, tokiu būdu Kristus, (Tęsinys ant 3 pusl.)

"SENOVĖ" PRISIMINUS

Šis atvaizdas yra imtas 1916 metais birželio mėnesyje, L. Vyčių organizacijos seimo metu, Wilks-Barre, Pa. Išskyrus komp. A. Aleksi, visi šiame atvaizde matomieji yra buvę "Draugo" redaktoriais. Bet ir komp. Aleksis buvo ir tebėra artimas "Draugo" bendradarbis. Iš kairės į dešinę žiūrint, sėdi: Julius K'apas, buvęs "Draugo" redaktorium 1914 ir 1915 m. (antru atveju 1919 m.), dabar Lietuvos valstybės banko direktorius, kan. F. Kemėšis, užėmęs redaktoriaus vietą netrukus po a. a. kun. A. Kaupo mirties, Jonas Karosas, buvęs redakcijos narys. Stovi: A. Aleksis, prof. K. Pakštas, buvęs redaktorium 1924 m. ir L. Šimutis, dabartinis redaktorius.

Du buvo dienraščio "Draugo" šulai: sėdi KUN. DR. J. MALIAUSKAS, Lietuvos Universiteto profesorius, pirmasis "Draugo" jau kaip dienraščio, redaktorius. "Draugo" redagavo 1915, 1916 ir 1917 metais. Šalę jo stovi a. a. KUN. P. SERAFINAS, M. I. C., ilgametis "Draugo" bendrovės direktorius ir nuolatinis bendradarbis. "Draugo" reikalams jis yra pasvečtas daug energijos ir laiko.

KUN. DR. KAZIMIERAS MATULAITIS, M. I. C., gana ilgus metus išbuves dienraščio administratorium (iki 1931 m. rudens), daug pasidarbavęs dienraščio sustiprinimui, parašęs ir išleides keletą vertingų knygų, buvęs "Laivo" redaktorium. Dabar redaguoja "Saltinį" ir yra Marijampolės Marijonų viršininkas.

INTELEKTUALAI KREIPIASI Į ROMĄ

(Tęsinys nuo 2 pusl.)

po žmogus. Iš jo pasiaiškino, kad Kristus kalbėjo kaip Dievas, kuomet Jis susitiko su vyskupu Barnes ir kaip žmogus, kuomet Jis susitiko su Popiežiumi.

Kas traukia prie Romos?

Lunn'as raportuoja idomų atsitikimų apie savo modernistą draugą, kuris tiki į Kristaus dieviškumą, bet atmeta nekurias Kristaus doktrinas. "Aš sakysiu pamokslą apie tai, kas traukia prie Romos, sako per telefoną jo modernistas draugas." Kas tu manai yra Romos svarbiausias patraukimas?", klausia jo Lunn'as. "Ak, tai autoritetas ir vieningumas ir svarbios tradicijos." Taip, taip, sako, Lunn'as, tikrai tamsta sakys, kad nors apie tai, kas yra svarbiausias Romos patraukimas; juk tai yra faktas, kad Katalikų Bažnyčia vienintėlė tepasitiko įtikima Kristaus mintis."

"Ak, aš žinau, kad tamsta kalbėsi apie tai," jo draugas nekantriai atsako, "bet tikrai tamsta negali tikėtis, kad aš gilinėčiau į tą visą dalyką."

Ant to Lunn'as užbaigė, sakdamas: "Aš bijau, kad ne, arba geriau pasakius, aš netikėjau, kad mano draugas arba kitas protestonas gilintus į tą visą ir pasiliktų protestonui."

Lunn'as baigia savo aprašymą apie savo dvasinį Aensid'ą Hilaire Bellaco žodžiais, kuris pirmas nuėjo Romos takais: "Tai yra Dievo miestas. Nėra tokių dviejų miestų pasaulyje. Tik yra vienas. Vienas dalykas tėra skirtingas šiame pasaulyje nuo visų kitų. Jį turi personaliskumą ir jėga. Jį yra pripažinta ir (kuomet pripažinta) labiausiai mylima arba nekenčiama. Jį yra Katalikų Bažnyčia. Tame name žmogaus dvasia turi pastogę ir židinį. Lauke tik nakintis."

Chesterton'o atsivertimas

Lunn'o atsivertimas primena jo žinomo draugo K. G. Chesterton'o atsivertimą, nes jiedu turi daug bendro. Abudu nuėjo tais takais per logišką protavimą ir objektyvius įrodymus. Abudu geri literatai ir gerai pažino Europos kultūrą. Abudu yra buvę Bažnyčios kritikai. Abu perėjo augnostieizmą, anglikonizmą ir, ieškodami tiesos, baigė savo tyrinėjimo kelionę Romoje.

Pažiūrėkime į tuos žingsnius, kurie privertė Chesterton'ą studijuoti Kristaus Bažnyčios patraukimus ir misterijas, kurie traukia prie savęs ne tik Anglijos išminčius, bet ir visų kitų tautų išminčiai ieško pastogės ir ramybės po ramia Bažnyčios globa. Nes šiandien daugiau negu kada nors pirmiau Mykolo Angelo bokštas ant žvejo Petro kapo stovi pasaulio sumišime, neramume ir pasidalinime kaip vienintėlės ramybės simbolis, jungdamas visas tautas ir kultūras į vieną (300½) trijų šimtų ir pusę milijonų narių armiją nesugriaujamą tikėjimo ryšiu.

Anglija buvo labai supurtinta, kuomet G. K. Chesterton, gabus parodokso rašytojas 19-22 metais paskelbė savo nukrypimą prie Romos. Canon Headderly pareiškė, kad "nes bekritikuodami Bažnyčią, praradom geriausį apologetą Chesterton'o asmenyje. Bažnyčia tebevargsta puritarizmo priespaudoje; Chesterton'as būtų mus paliuosavęs, bet mes neklaušėme jo, o mes ir dabar tebesiginėjame apie mokslą ir stebuklus, nieko nenuveikdami."

Chesterton'as apleido anglikonų bažnyčią ne dėl kokio nemalonumo arba susijaudinimo. Jis nuėjo į Katalikų Bažnyčią dėl to, kad ji yra Kristaus įsteigta ir kad ji turi visus reikalingus įrodymus apie Dievišką pradžią ir autoritetą skelbti Įsteigėjo Evangeliją visai žmonijai. Bažnyčia turi visas tas gėrybes, kurias Chesterton'as greit pamatė ir greit pamylė.

Bažnyčia yra didžiausia konservatinė jėga pasaulyje. Ji turi dviejų tūkstančių metų pribrendusią išmintį ir stiprų jaunystės entuziazmą. Ji pergyveno erezijas, kilusias prieš penkiolika šimtmečių. Jinai šypsosi žiūrėdama į mirtinai rimtas nacionalistų pastangas, kurie turėdami galę savo rankose mano pertvarkyti pasaulį. Ji šypsosi dėl to, kad ji mato kaip nacionalizmo dievaičiai, taip kaip ir kiti, kyla ir vėl griūva. Kuomet Edith Cavell, viena iš garbingiausių mūsų moderninio nacionalizmo tikėjimo kankinių buvo pastatyta prieš vokiečių kareivius sušaudymui, užtai, kad norėjo patarnauti savo tėvynei, jinai sušuko: "Aš dabar mačiau, kad vieno patriotizmo neužtenka." Jos šauksmas supurtė Anglijos protestonus taip, kad būtų jie ką nors svarbaus išradę.

Bažnyčiai gi tas buvo taip senas, kaip senas yra antras didis įsakymas: Mylėsi savo artymą kaip patsai save.

Nacionalistams, kurie savinasi visišką valdžios autorite-

KUN. DR. IGNAS ČESAITIS, buvęs "Draugo" redaktorium, įnešęs daug gyvumo į dienraštį ir visuomeninį gyvenimą. Dabar gyvena Kaune ir profesoriauja Vytauto Didžiojo Universitete.

tą, kalbėti tikėjimo reikaluose, kaip jie kalba politikos reikaluose, ji aiškiai atsako su Jobo knyga: "Kur jūs buvot, kuomet pasauliui pamatas buvo padėtas?" Europos vadams (dabartiniams) labai tinka šis paklausimas: "Kur jūs buvot, kuomet pamatas Bažnyčiai buvo padėtas?" "Labai absurdiška yra užmiršti, sako Chesterton'as, "kad Bažnyčia pati gavo pirmą lojalistikumą nuo žmonių, kurie jokio supratimo neturėjo apie atskirą tautystės valstybę; kad tikėjimas tikrai buvo ne tik tikėjimas mūsų tėvų, bet mūsų tėvų tikėjimas pirmiau negu jie užvardino mūsų tėvynę."

Katalikystė yra teisinga

Chesterton'o plačiai ir giliai išlavintam protui, kuris suprato Bažnyčios gražumą ir suprato pribrendusią išmintį, kuri gelbsti jai suprasti naujovinius ir gryniausius sektų tikėjimus, jos įrodymai imponavo jam. Vienas faktas daugiausiai demonstravo jam tai, kad katalikystė yra teisinga.

"Sunkumas išaiškinti, sako Chesterton'as, kodėl aš esu katalikas yra tame, kad tūkstantai įrodymų veda prie to paties protavimo, kad Katalikystė yra teisinga."

"Tiesa Katalikų Bažnyčia," nurodo Chesterton'as, "yra kaip magnetas pritraukimo ir atstūnimo jėga. Atstūnimo jėga kyla iš to, kad kai kas bijo, kad nepapultų į tą tinklą. Bet tas tinklas yra tiesa. Kaip tik žmonės n stojo kariaus prieš Katalikų Bažnyčią, jis sako, pajunta traukimą prie jos; kuomet jie nus tojo šaukauti prieš ją, jie pradeda klausyti jos su malonumu. Kuomet jie pradeda atiduoti, kas jai priklauso, jie pradeda mylėti ją. Bet tam laipsniui prabėgus, jie pradeda mylėti Bažnyčią."

Visų tiesų surinkimo vieta

Ten yra kas tokio majestetiško tame, kaip Bažnyčia išsilaikė prieš visokias erezijas ir visokias žmogaus minties svajones per šimtmečius. Pagonizmo, biblijalatrijos, absoliučio imperijalizmo, monarkijos, demokratijos, reprezentatyvų diktatorių, visokios val-

džios formos prabėgo tame perijode prieš Bažnyčią. Iš savo sosto ji mato tą visą kylančią ir griūvant per šimtmečius. Ji gali gyventi po bile kokia valdžios forma, nes jai rūpi tik žmonių sielos ir dvasinė karalija.

Bažnyčia yra namas, turintis šimtą vartų, sako Chesterton'as, ir niekuomet du žmonės neįeina į tuos namus vienodu būdu. Taką, kuriuomi apdovanotos mintys eina, yra objektyvis įrodymas ir logiškas protavimas. Misteriškas Bažnyčios patraukimas betyrinėjant, yra randamas tame, kad ji yra tiesa. Tas ir buvo ilgo tyrinėjimo objektas. Jis sutiko Bažnyčią, kaip paklydęs sūnus sutinka savo motiną, nuo kurios jis buvo atsikyręs, bet kurios jis nebuvo nustojęs mylėti. Jos maloniam prieglobstyje jis randa poilsį ir ramybę. Tokiu būdu kaip magnetas traukia plieną, taip Bažnyčia traukia prie savęs iš mintingiausių protus, kurie ieškodami tiesos, negali pasipriešinti jai. Ir taip tie išminčiai viens po kitam eina vienu tiesos taku į Romą.

Mūsų tarpe

Mūsų tarpe ir randasi atsivertimų. Tik ir nenoromis prisieina pastebėti, kad tie atsivertimai nėra tokie nuosirdūs, tokie atviri bei majestetiški, kaip paminėtų asmenų šiame straipsnyje. Pas mus atsivertimai dažnai pasitaiko ne dėl kokio gilaus mokslo, logiško protavimo arba įsitikinimo, bet daugiausiai dėl kokio tai socialio, politinio arba biurniško išrokavimo. Apie tokius atsivertimus mažai kas nežino, bet visi žinojo, kad tas asmuo arba asmenys buvo atviri Bažnyčios priešai. Jeigu žmogus per ilgus metus viešai ėjo prieš Dievą ir Jo įsteigtą Bažnyčią, tai tas pats žmogus norėdamas grįžti į Bažnyčią arba tapti kataliku, turi viešai pripažinti prie savo klaidų ir viešai priimti Bažnyčios mokslą ir praktikuoti jį taip, kaip padarė Arnold'as Lunn Chesterton ir kiti. Mūsų senesniųjų inteligentų tarpe atkaklumas, apsilėdimas ir nesugebėjimas arba nenorėjimas ieškoti tiesos, palaiko juos Bažnyčios priešų tarpe. Be to, randame ir tokių, kurie norėtų būti Bažnyčios sūnais bei dukterimis, bet nenori persiskirti su tokiu gyvenimu, kol į Bažnyčią griežtai draudžia šipaskitinė bene bus svarbiausia priežastis, kuri palaiko mūsų sielą atstu nuo tikėjimo. Atsiskirti nuo savo palaidaus gyvenimo, nuo bedievybės ir atšaukti savo paskelbtas klaidas reikalinga daug drąsos, gilaus įtikinančio mokslo bei logiško protavimo, o labiausiai Dievo palaimos, be kurios žmogus nei sau, nei žmonijai nieko gero negali nuveikti. To gilaus mokslo, logiško protavimo bei ieškojimo tiesos mūsų sielų tarpe mažai tėra. Užtai atsivertimų mažai teturim.

Rankpelniai greičiau pamato ir pamyli tiesą negu apšviestunią. Gal būt dėl to, kad rankpelniai lanko misijas ir seka katalikišką spaudą, kuri gelbsti žmogų surasti tiesą ir nustatyti gyvenimo taką, kuris veda į Romą.

KUN. L. DRAUGELIS, M. I. C., 1931 ir 1932 m. buvęs "Draugo" administratorium ir "Laivo" redaktorium. Dabar gyvena Romoje.

Kun. Pr. J. Vaitukaitis

Eucharistija ir Šeima

Jei šiose dienose tikintieji kartą Romoje atnašautų iš dėkingumo džiaugsmingai kartoja: "Ačiū Dievui, kad esu katalikas," tai iš mūsų širdžių turėtų ne mažiau kaip 95 nušimtis skambėti: "Ačiū Dievui, kad mano tėvas ir motina išauklėjo mane kataliku."

Jei Eucharistijos dieną priėmė Šv. Komuniją ir patyrei, kad esi katalikas, dėl to turi būti dėkingas savo tėtui ir motinai, kurie dvasioje visada yra su mumis, nors jie būtų jau mirę.

Eucharistija ir šeima yra, tarsi, susigijusios. Senojo Įstatymo velykinė šventė, prie kurios mūsų Išganytojas prijungė Paskutinę Vakariene, buvo šeimos šventė, šeimos pamaldumas. Šeimos tėvas padalindavo Velykinį Avinėlį ir kiekvienam duodavo taure gerti. Taip pat ir Kristus pirmą kartą Vakarienių būtyj darė, pasiimdamas šeimos tėvo dalį, kai Jis šventė Paschą su savo mokytiniais, kurie buvo susėdę apie stalą, lyg šeimos nariai. Ir kai iš Vakarienių Viešpaties galybės skeptas, ir tuo būdu nuo pat praradęs ėjo į pasaulį ir kai pirmu

Mūsų šv. tikėjimo kiekviena dogma turi didelės svarbos ir gilių reikšmės. Tu atžvilgiu ypatingai yra Švenčiausios Eucharistijos dogma. Kaip viena iš jos palaiminimų, Jėzus Kristus kartotina nurodė Švenčiausiąją Eucharistiją, kaip "pasaulio gyvenimą," ne vien amžinąjį gyvenimą, bet taip pat ir palaimintą laikinąjį gyvenimą. Kurs pažįsta tikėjimo paslaptį, kad Dievą pažinti po duonos pavydalu, pas tokią yra tikėjimo galybė, kad pripažįsta moterystę, kaip Kristaus vienybę su Bažnyčia, ir tuo būdu nuo pat praradęs ėjo į pasaulį ir kai pirmu

(Tęsinys ant 4 pusl.)

KAN. FABIJONAS KEMĖSIS, buvęs "Draugo" redaktorium dvejais atvejais — 1913, 1914 ir 1918 m. Dabar jis yra Dotnavos Žemės Ūkio Akademijos profesorius. Jis daug prisidėjo prie "Draugo" išpopuliarizavimo. Suorganizavo L. D. S. ir pradėjo leisti "Darbininką." Kan. Kemėsis yra labai daug prisidėjęs prie mūsų organizacijų išjudinimo ir tautinių darbų.

DR. KAZYS PAKŠTAS, buvęs dienraščio "Draugo" redaktorium. Dabar jis yra Lietuvos Univesiteto profesorius ir žymus Lietuvos katalikų visuomenės veikėjas. Šalė stovi jo žmona, kuri taip pat darbuojasi katalikų visuomenėje.

EUCHARISTIJA IR ŠEIMA

(Tęsinys nuo 3 pusl.)

džių kūrė šeimą pašvęstais pagrindais. Kurs tvirtas tikėjime, jam užtenka savo vaikūsių pripažinti Dievo palaiminimą, taip pat pripažinti, kad jie yra broliai ir seserys Dieviškojo Kūdikėlio iš Betliejaus. Kurs gyvena tikėjimu galingas, jis pagerbia moteris, nes jos reikalingos krikščioniškos šeimos gyvenimui, nes tikras krikščionis vyras savo moteryje mato Dievo Motinos seserį. Tvirta tikėjimo žmogus nenusiskundžia dėl sunkaus darbo, nes tikras krikščionis pripažįsta, kad tai yra pareiga, kurią jam Dievas paskyrė tiksliai atlikti, kad pelnytų duoną gyvenimui.

Mūsų laikais Guonos peynotojų yra keli milijonai be darbo. Daugelis iš jų nusiskundžia, sakdami: „Jau ilgas laikas, kaip nuo rytmečio iki vakarui ieškome darbo ir nesurandame.“ Toks reiškinys be galo yra sunkus šeimos tėvui, nes jis žino, kad yra jo pareiga rūpintis pelnyti duoną savo šeimai. Ta pareiga yra pašvenčiama, jei jis pats ateina prie Viešpaties Stalo, kad priimti Gyvenimo Duoną. Švenčiausios Eucharistijos malonės yra neįkainuojamos krikščioniškos šeimos gyvenimui. Čia, Jungtinėje Valstybėje, Bažnyčia ir Valstybė nepriklauso viena nuo kitos, tačiau, šeima lieka suvienyta tikybiškais pagrindais. Tą tvirtą tikėjimą namams ir šeimos gyvenimui duoda pats tikėjimas į Švenčiausiąją Eucharistiją.

Tie, kurie nepriėmė pakvietimo į vestuves ir į jas nenorėjo ateiti, Evangelija sako, kad jie davė įvairių priežasčių išsikabinėjimui. Vienas sakė: „Pirkau ūkį ir turiu eiti jo apžiūrėti.“ Kitas tarė: „Pirkau penkis jungus jaučių ir einu jų išmėginti.“ Vėl kitas sakė: „Vedžiau žmoną ir todėl negaliu ateiti“ (Luk. XIV). Taip pat yra ir mūsų dienoje, perskyrų laikuose. Ir daugelis iš jų negali eiti prie Šv. Komunijos, nes jie yra persiskyrę su teisėtais savo žmonomis ir yra susituokę su kitomis. Tačiau, ties Švenčiausios Eucharistijos Stalu, motinos ir tėvai turi išmokyti ir patirti pasiaukojančios dvasios atsidavimą ir kenčiančios meilės, be kurių nėra vienos krikščioniškos šeimos gyvenimas negali būti įkurtas. Kaip praeitame šimtmetyje Europos misijonariai, būtent, Pranciškonai, Jėzuitai, Redemptoristai ir seserys, kai atvyko į Jungtines Valstybes, tai Naujame Pasaulyje pirmasis jų žygis visada būdavo įsteigti altoriai savo naujuose gyvenbučiuose. Ir iš to Aukos altoriaus jie išmoko ir patyrė pasiaukojimo dvasios, reikalingos sekmingai nuveikti didelius ir sunkius misijonarinio darbus.

Švenčiausioji Eucharistija yra šeimyninio gyvenimo pašventimas, nes per Šv. Komunią pats Kristus yra šeimos

mos Svečias, Prietelis ir Tėvas. Mūsų laikais Šventoji Bažnyčia tėvams davė teisę nuspręsti kartu su klebonu, kaid vaikučius prileisti prie ankstyvos Šv. Komunijos. Katolikų Bažnyčia, duodama tą teisę tėvams, jiems davė didelę eucharistinę privilegiją. Todėl, tėvai ir motinos priedringai vykdykite jums duotą šventąją teisę.

Kai nuo Viešpaties Stalo tėvai iš bažnyčios grįžta į savo namus, jų mažutėliai turėtų taip eilgtis, kaip darė mažoji Mariutė Magdalena de Pazzi. Jos motina į namus grįžo iš bažnyčios, kur ji buvo priėmusi Šv. Komunią. Mažoji šešerių metų sūnelio tikėjimas motinos širdyje mato Viešpatį Jėzų ir pusryčių metu jis kalba: „Motule, leisk man sėdėti šalia tavęs, nes tada aš būsiu labai arti Jėzaus.“ Kaip kilnu — šalia motinos ir labai arti Jėzaus O mažoji jo sesytė, būtent, Mariutė Magdalena, klausia: „Motule, o kur tėvėlis eina?“ Motina atsako: „Mano dukrele, tėvas eina į bažnyčią, kad priimti mūsų brangiausią Viešpatį Jėzų.“ Mažoji Mariutė Magdalena plačiai atidaro savo akutes. Ir kada tėvas grįžta iš bažnyčios į namų židinį, ji žiūri į jį su pagarba. Ji mato Kryžų, kurį išganytojas įžymėjo tuo kakteje. Tai visa rodo tėvo didelę įtaką ir galingą reikšmę vaikučiuose. Tai visa nurodo tikybiškojo auklėjimo neįkainojamą vertę.

Kai tėvai kartu su vaikais artinasi prie Viešpaties Stalo, tada paprastos dienos peršimaino sekmadieniais, namai pasidaro bažnyčia, Eucharistijos atmosfera perima namų židinį. Pagaliau, kai tėvai priima paskutinį Šv. Viatiką, ir miršta, kad apturėti amžinąjį užmokesnį pas Dievą, tada, anot Šv. Rašto, yra, lyg jie nebūtų mirę. Pas mūsų bočius buvo įsigyvenęs kilnus paprotys, kad vaikai, kuomet sukaždavo jų tėvų mirties metinės, tą dieną ar sekantį sekmadienį už juos priimdavo Šv. Komunią. Tuo būdu Švenčiausioji Eucharistija panaikino persiskyrimo sienas tarp laiko ir amžinatvės, ir vėl sujungė šeimą, kuri buvo nuo jų atskirta per mirtį.

Taigi, katalikai, tvirti ir galingi tikėjime, turėtų gairinti tą kilnų paprotį. Ir kiekvienos progos, stengtis taip gyventi, kad visada būtų verti sutapti ir gyventi Švenčiausioje Eucharistijoje, kuri mus jungia su Dievu ir duoda amžinąjį gyvenimą Danguos Karalystėje. Dėl to, Švenčiausios Eucharistijos Įkūnijai turime būti be galo dėkingi, ir karaliaus Dovidė lūpomis ji išpažinti ir garbinėti: „Aš išpažinsiu Tave, Viešpatie, visa mano širdžia, nes Tu išklausei mane... Aš giedosiu Tau angelų akivaizdoje; aš Tave pagarbinsiu Šventoje Bažnyčioje, ir (amžinai) garbinsiu Tavo vardą.“ (Ps. 137 1—2).

**GARSINKITĖS
"DRAUGE"**

Aušrininkai, Jų Frazės ir Parafrazės

(Iš kun. A. Miluko paskaitų Chicagoje)

Negalima ginčyti, mūsų aušrininkams prigulincios jiems kaip organizuoti mūsų tautos atstovai per „Aušros“ laikraštį budino užsūdusius tautiečius, ragino juos nusikratyti svetimas užnašas, o pirmą kartą mylėti Lietuvą, kaip rašė didis mūsų tautos bičiulis aušrininkas Dr. Saervecin (vokietys)

„Lietuva ant visados
Tarp palaimos, tarp bėdos!
Lietuvą aš vis mylėsiu
Savo meilę n' užtyleisiu.
Lietuvos vis atsiminsiu
Prieš visus ją apginsiu.
Jei visi manęs n' apkeistų,
Lietuvos dėl jei numestų,
Tarp palaimos, tarp bėdos
Lietuva ant visados!“

1883 metais (su „Aušra“) Lietuvos apšviestumija pradeda sąmoningai organizuoti gintis nuo kenksmingos svetimos įtakos, šaukti visus, norinčius tėvynę mylėti ir talką merdėjančiam liuanizmui.

Pasak „Lietuvių Tautos Istorijs“ autorių (Dr. Jusaitį) to negalima vadinti tautos atbūdimu, nes mūsų tauta nebuvė užmigus nei apmirusi, sąmonė lietuviškumo ir skirtumo nuo kitų joje tebebuvo. Vien ta tautinė sąmonė būvusi pasyvė, tauta nesigynusi, joje nebuvė susipratimo svetimos įtakos esant pavojingas Tik XIX šimtmečio viduryje labiau įsivyravus Lietuvoje lenkiškumui ir atsiradus lietuvių kalbos išnykimo pavojui, aiškesnieji protai pamatė pavojų pačiai tautos gyvasčiai. Tada atsirado tautoje susipratimas, kad iki tolai ji buvusi klaidingame padėjime, ir eneriškiškesnieji asmenys ėmė organizuoti tautos išgelbėjimą. Pradėta tik apginimu lietuviškos kalbos, — vėliau prieita prie kitų apeistų tautos reikalų. Pirmą tautoje buvo pasyvė tautinė sąmonė; dabar atsirado susipratimas, ir prieš savo paskaitą laikraštiniui kursuose Kaune galėjo pradėti

„kaip tavo priesakai nedori.“ Paskui Baranauską giedoją visa Lietuva ir ant savo pastatė.

Veteranas mūsų universiteto profesorius E. Voteris, tu mūsų kovų žinovas (ir jose didis mūsų bičiulis buvęs) 1923 metais tikrą tiesą pareiškė: „jog neturint lyg šiol „Aušros“ archivo ir visų aušrininkų korespondencijos“ negalima tikrai įsivaizdinti, kokį įspūdį padarė šitas laikraštis Lietuvos užkampiuose ir ypač inteligentų tarpe. Lietuvos nepriklausomybės problema ir kova už jąją artimiausiu būdu smūsta su „Aušra“ ir aušrininkų veikimu. Tikrai Jonas Jablonskis-Rygiškių Jonas-Obelaitis aušrininkai suprantą šitą uždavinį. Kalbėdamas apie Aušros armiją, jos kareivius, stengiasi charakterizuoti „Aušros“ veikėjus, sądarbinikus ir literatus tokiais žodžiais: „Daug kas tais kareiviais laiko tik žmones, kurie yra į jos skiltis rašinėję, tam tikrais slapyvardžiais prisidengdami. Ne, toji armija, kad ir nedidelė, buvo daug didesnė už tą rašytojų būrelį: ją sudarydavo daug įvairesni žmonės... Joje daug dirbdavo knygnešiai, „Aušros“ platintojai, įvairiausi, dabartine kalba kalbant, kurstytojai ir žandintojai, žmonės, kurie dėjo „Aušros“ susisiekdavo su Bitenais, Ragaine, Tilze ir kitais „Aušros“ nervais, su Prūsų spaustuvėmis ir tai Prūsų žmonėmis, be kurių nepatį „Aušra“ negalėjo imti aušti tam Lietuvos kraštui, kuriame ji smarkiai buvo valdžios atstovų ginama.“

Laikraštis „Aušra“ atspaudino 1,000 knygelių; nemaž jų buvo besiskverbiant pro Rusijos sargus pro sieną; daugelį knygelių sunaikino patys skaitytojai iš baimės, kad nepapuolus į žandarų nagus. Iki mūsų dienų išliko tik visai mažas jų skaitlis.

Antrasis jos redaktorius Dr. Šliupas pirm dešimties metų savo paskaitą laikraštiniui kursuose Kaune galėjo pradėti

*) „Aušros“ 40 metų Sukaktuvių“ knygoje (Philadelphia) p. 67.

Dėliai Rusijos valdžios užsikirtimo, „Aušra“ turėjo išeiti Prūsijoje. Ta pati valdžia visai lietuvių tautai užsikirtė ir nepaliovus kovoti per 40 metų už savo tautinę sąmonę ir ją išreiškiančius lietuviškus raštus, turėjo atšaukti savo „priesakas nedorus“, kaip juos teisingai pavadino tautos pasiryžimui mokėjęs surasti žodį įkvėptas dainius. Bet kolei kova laimėta, mūsų tautinės idėjos kareiviams, lietuviškių raštų kareiviams ir platintojams šimtų šimtais prisiėję, kentėti kalėjimuose ir šiaurės Rusijos kraštuose — Sibyre

**ADVOKATAS
J. P. WAITCHES**

praneša
Atmaina ofisų valandose.
Dabar valandos šioles:

MARQUETTE PK. OFISE:

2403 WEST 63rd STREET
Kampas Western ir 63rd St.
Telefonas PROspect 1133
Panedėlio, Utarninko, Ketvergo ir Pėtnyčios vakarais nuo 7 iki 9 val.

ROSELANDO OFISE:

2 E. 103rd PLACE
Kampas State ir 103rd Pl.
Telefonas PULman 5950
Kas popietų nuo 3 iki 6.
Seredomis iki 9 vak.
Subatomis visą dieną iki 9 v.v.

KUN. J. KAZAKAS, M. I. L. C., buvęs „Draugo“ redaktorius nariu. Dabar gyvena Marijampolėje ir moko jauną Marijonų gimnazijoje.

ti tais žodžiais: „Vos 40 metų tepraėjo „Aušrai“ iš spaudos išėjus, o jaunesnioji karta ją vos iš vardo tepažįsta; dau guma jos nē matyti nematė. To dėliai aš čion atsinešiau visus 4 tomelius, kad bent pas kaitos metu ją pavartyti galėtumėte ir pamatytumėte jos išvaizdą...“

„Qualis rex talis grex“ sakydavo senovės romėnai. Mūsų indiferentizmu serga dar ir mūsų šviesuomenės vadai. Ir šiandien galima pakartoti, neapsilenkiant su teisybe, ką prof. Volteris pareiškė prieš 10-ies metų beje, jog ikišiol „vienintelis darbas literatškai istoriško apvertinimo („Aušros“) padarytas Dr. Toraičio jo straipsniuose „Vadove“ (1911—12), pavadintuose „Lietuvos atgimimo pa veiksiai“. Vadinas, visi mes gerbiame aušrininkų veiklą, bet ir pusei amžiaus sukakus,

Tel. LAFayette 3057
DR. A. RAČKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
X—SPINDULIAI
3051 West 43rd Str.
(Prie Archer Ave. netoli Eedžio)
Valandos: nuo 2 iki 8 val. vakaro
Seredomis ir nedėliomis pagal sutartį

Ofiso Tel.: LAFayette 3650
Rez. Tel.: VIRginia 0669
DR. V. E. SIEDLINSKIS
DENTISTAS
G A S ARCHER X - R A Y
4143 ARCHER AVENUE
Kampas Francisco Ave.

Ofiso Tel.: LAFayette 3650
Rez. Tel.: VIRginia 0669

DR. V. E. SIEDLINSKIS
DENTISTAS
G A S ARCHER X - R A Y
4143 ARCHER AVENUE
Kampas Francisco Ave.

DR. VAITUSH, OPT.
LIETUVIS
OPTOMETRICALLY AKIU
SPECIALISTAS

Pasirūpina akių įtempimą, kuria esti priežastimi galvos skaudėjimo, svajimo akių aptemimo, nervotumo, skaudamą akių karštį, atšaltos trumparegystę ir tolgiregystę. Prirenkia teisingai akinius. Visuose atstikimuose egzaminavimas daromas su elektrine perodancia mažiausias klaidas. Specialie atyda tikrepiama mokyklos vaikams. Kreivros akys atstomos. Valandos nuo 10 iki 8 v. Nedėlioj nuo 10 iki 12. Daugely atstikimų akys atstomos be akinių. Kainos pigiau kaip pirmiau.
4712 SO. ASHLAND AVE.
Phone Boulevard 7589

25 METŲ PRITYRIMO
Pritaikyme akinų dėl viso-kių akių. Ekspertas tyrimo akių ir pritaikymo akinų.

DR. JOHN SMETANA
OPTOMETRISTAS

1801 S. ASHLAND AVENUE
Platt Bldg., kamp. 18 st.
2 aukštas

Pastebėkit mano iškabas
Valandos nuo 9:30 ryto iki 12 v. Popiet nuo 1:30 iki 8:00 val. vakaro. Nedėliomis nėra skirtų valandų. Room 8.

Phone Canal 0523

DR. CHARLES SEGAL
OFISAS

4729 So. Ashland Ave.
2 lubos
CHICAGO, ILL.
OFISO VALANDOS:
Nuo 10 iki 12 val. ryto, nuo 2 iki 4 val. po pietų ir nuo 7 iki 8:30 val. vakaro. Nedėliomis nuo 10 iki 12 valandų diena.
Telefonas MIDway 2880

DR. MAURICE KAHN
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

4631 SO. ASHLAND AVE.
Tel. YARDS 0994
Rez.: Tel. PLaza 2400
Valandos:
Nuo 10-12 v. ryto; 2-3 ir 7-8 v. v. Nedėliandienais nuo 10 iki 12 diena

neįstengėme dar, kaip pridėra, su jais ir jų „Aušra“ pripažinti.

Tadgi šiame, minėjant 30-ies metų sukaktuves spaudos atgavimo, kurį tai laimėjimą įgyti padėjo ir „Aušra“, toms sukaktuvėms paminėti leidžiamose knygos pritinka padaryti pradžią tai pažinčiai.

Jau septynias mėnuo, kaip man teko raginti per laikraščius mūsų išsivijos šviesuomenius, kad labiau susidomintų „Aušros“ gadinęs veikla. Mano straipsnius apie „Draudžiamos Spaudos Įkūrėją“ ir „40 Metų Draudą“ patalpino visi Amerikos lietuvių laikraščiai, išskyrus kai kurių partijos organus. Tad šiandien nėra reikalo pakartoti, ką kiekvienas skaitėte.

Tiems nors plačiai paskleis-

tiems raštams nepasisekė patraukti pilnai mūsų visuomenės dėmę. Mūsų Susivienijimų ir kitų organizacijų seimai, svečių iš Lietuvos žygiai Vilniaus vadavimo reikalu, o ypač skridimo per Atlantiką ruošinamas užtemdė spaudos atgaivinimo sukaktuves, kurių žymesnį paminėjimą darant mūsų laikraščiai patėmėjo vien Čsicagoje dienraščio „Draugo“ rėmėjus ir New Yorke „Žvaigždės“ bei Rūty Ratelio bičiulius.

Bijodamas, kad mūsų skaitančioji visuomenė nepasiųstų nirvanon spaudos atgavimo sukaktuvių knygų, pasiryžau atlankyti su paskaitomis apie aušrininkus toliausiai viena nuo kitos esančias naujokynes. Pasisekė gauti joms pritarėjų (Tęsinys ant 5 pusl.)

LIETUVIAI DAKTARAI: AMERIKOS LIETUVIŲ DAKTARŲ DRAUGIJOS NARIAI:

DR. P. ATKOČIŪNAS
DENTISTAS
1446 SO. 49th CT., CICERO, ILL.
Utar., Kėtv. ir Pėtn. 10—9 val.
3147 SO. HALSTED ST., CHICAGO
Paned. Sered. ir Subat. 2—9 val.

Dienoms Tel. LAFayette 5793
Naktimis Tel. CANal 0402

DR. A. J. JAVOIS
Office: 2643 W. 47th Street
Val.: 2 iki 5 popiet, 7 iki 9 vak.
Nedėlioj pagal sutartį

Office Tel. REPublic 7696
Res. Tel. GROvehill 0617
7017 S. FAIRFIELD AVE.

DR. J. J. SIMONAITIS
2423 W. MARQUETTE ROAD
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Val. 2-4 ir 7-9 vak. Kėtv. 9-12 ryto
Nedėlioj susitarus

DR. G. I. BLOŽIS
DENTISTAS
2201 W. Cermak Road
(Kampas Leavitt St.)
Valandos: Nuo 9 iki 12 ryto
Nuo 1 iki 8 vakaro
Seredoj pagal sutartį

Tel. CANal 6122

DR. S. BIEŽIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2201 W. Cermak Road
Valandos 1—3 ir 7—8 vak.
Seredomis ir Nedėliomis pagal sutartį

Tel. CANal 6122

DR. A. G. RAKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4142 ARCHER AVE.
Ofiso valandos: 2-4 ir 6-8 val. vak.
Rezidencijos Ofisas: 2650 W. 69th St.
Valandos: 10-12 ir 8-9 val. vak.
Seredomis ir Nedėliomis pagal sutartį

DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 ARCHER AVENUE
Tel. VIRginia 0036
Ofiso val.: 2—4 ir 6—8 p. m.
Nedėliomis pagal sutartį

Tel. Ofiso BOULEvard 5913—14
Rez. VICtory 2343

DR. A. J. BERTASH
Ofiso val. nuo 1-3; nuo 6:30-8:30
756 W. 35th Street

DR. J. RUSSELL
Lietuvų Chirurgas ir Gydotojas
2515 WEST 69th ST.
Of. ir Rez. Tel. HEMlock 6141
Valandos:
2-4 popiet; nuo 6-8 vakarais

Office Tel. Wentworth 6336
Res. Tel. Hyde Park 8396

DR. SUSANA A. SLAKIS
MOTERŲ IR VAIKŲ LIGŲ
SPECIALISTE
6800 SOUTH HALSTED ST.
Valandos: 1 iki 4 po pietų, 7 iki 8 vak.
Iškvyras Raudonoms

DR. CHARLES SEGAL
OFISAS

4729 So. Ashland Ave.
2 lubos
CHICAGO, ILL.
OFISO VALANDOS:
Nuo 10 iki 12 val. ryto, nuo 2 iki 4 val. po pietų ir nuo 7 iki 8:30 val. vakaro. Nedėliomis nuo 10 iki 12 valandų diena.
Telefonas MIDway 2880

DR. MAURICE KAHN
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

4631 SO. ASHLAND AVE.
Tel. YARDS 0994
Rez.: Tel. PLaza 2400
Valandos:
Nuo 10-12 v. ryto; 2-3 ir 7-8 v. v. Nedėliandienais nuo 10 iki 12 diena

DR. CHARLES SEGAL
OFISAS

4729 So. Ashland Ave.
2 lubos
CHICAGO, ILL.
OFISO VALANDOS:
Nuo 10 iki 12 val. ryto, nuo 2 iki 4 val. po pietų ir nuo 7 iki 8:30 val. vakaro. Nedėliomis nuo 10 iki 12 valandų diena.
Telefonas MIDway 2880

DR. MAURICE KAHN
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

4631 SO. ASHLAND AVE.
Tel. YARDS 0994
Rez.: Tel. PLaza 2400
Valandos:
Nuo 10-12 v. ryto; 2-3 ir 7-8 v. v. Nedėliandienais nuo 10 iki 12 diena

DR. CHARLES SEGAL
OFISAS

AUŠRININKAI, JŲ FRAZĖS IR PARAFRAZĖS

(Tęsinys nuo 4 pusl.)

Chicagoje, Pittsburgu ir Bostone, tad ir lankausi čia pas jus, iškeldamas aikštėn, ką žinau apie juos ir norėčiau sukelti pas jus, o per jūsų laikraščius, ir kitose naujokynėse kuodangiausiai sveikos kritikos ir gauti galimybės išleisti kuogausiausios informacijos knygas apie "Aušros" fazę mūsų kovose už lietuviškas raides. Savo paskaitas užvadinan "Aušrininkai, Jų Frazės ir Parafrazės." Labai malonu man būtų, kad iš šio pasiryžimo ir jo sukeltos kritikos išaugtų gražus darželis literatinių studijų apie "Aušros" gaidynę, taipgi ir tuos pamirštus dvasios milžinus, ką ir prieš "Aušros" išaušimą dirbo ir kentėjo už mūsų tautos milijonus.

Reikalingumą prielankios kritikos, padedančios geriau visuomenės labui padaryti, patėmtyta ir pas mus nevien pasutiniaisiais metais. Pasigedo ir jos ieškodami skundėsi mūsų visuomenininkai dar prieš Lietuvos valstybės pasiluosavimą iš slavų jungo.

1903 metais, minėjant 20-ies metų "Aušros" sukaktuves, tu metų "Varpo" N. 3 Fiamė, kur tilpo daug raštų apie "Aušrą" ir jos įtaką mūsų tautai, vienas rašytojas savo straipsnį, užvardintą "Pasi-klbėjimas" baigia tais žodžiais:

"Stokos darbininkų tikrai išsilavinusių ir tikrai derančių tokiam darbui, kaip aprūpinimas skėstančios tautos reikaliu, trūksta mums dar kritikos, kuri padėtų subręsti vos dygstančioms spėkoms ir sulauktytų kryptančias iš kelio. Gyvenimas be kritikos mus tik troškina. Kritikos, kritikos reikia mums! Viešos kritikos viešų darbų ir tikrai broliškos kritikos kasdieninės mūsų etikos.

Tas pats "Varpas," minėtas dabar beveik kasmet naujai atsiradusių darbininkų raštais, kitaip išrodytų, jei-gu neturėtų kasmet beveik irgi užlytėti nekrologų jau išsidiurbusių plunksnų. Jeigu ir toliau bijodami viens kitam nurodyti atvirai klaidas, ty-lėsime pataikaudami, liksime panašiais į Danajdą, pils-tančias vandenį į kiadrą bo-są. Viešojo mūsų darbavimo programose stengsimės pasiekti dangų, o kasdieninė mūsų etika grės mūsų gyvenime skyles, kurias ir ideališkan-siais raštais neužkimšime."

Šiose paskaitose skelbiu, ką pasisekė surinkti apie aušrininkus Dr. Basanavičių, Petrą Kraučūną, Andrių Joną Višteliauską, Dr. Šliupą, Petrą Arminą, M. J. Jankų, ir Dr. Pietarį. Bet pirm nei pradėsiu pakartoti tų aušrininkų frazes, prašysiu jūsų pasiklausyti keliolikos sakinų, Dr. Jono Totoraičio pasakytų apie "Aušros" programą. Iš knygų "Aušros 40 metų Sukaktuvėse." Žinote, Lietuvos Universiteto profe-

soriaus Volterio pareiškima, jog, kol kas turime tik vieno Dr. Totoraičio moksliskai parašytą vienintėlį darbą literatiskai istoriškai apvertinimo. Ką rašė pirm dešimties metų prof. Volteris ir dabar galime pakartoti, nes vis dar nesulaukėme nuo mūsų mokslininkų platesnių studijų apie "Aušros" gaidynę.

Aušros Programa

(Sulyg Dr. J. Totoraitį)

Kovo mėnesyje 1883 m. Ragainės mieste iš Albano ir Kibelkos spaustuvės pradėjo eiti mėnesinis laikraštis, mažos knygtės formate (in 8°): Aušra, laikraštis išleidžiamas per Dra. Basanavičių. Var-das kiekvienam lietuviui, ypač nakties tamsoje keliaujančiam ir neramiai širdžia laukiančiam ryto išauštant, gražiai skambantis ir suvargusiai jo dvasiai teikiantis paguodą ir geresnės ateities viltį. Taip meilės vardu pasivadinęs laikraštis Didžiajai Lietuvai, kuri jokių laikraščių savo kalboje nebuvo turėjusi, dalykas buvo visai naujas ir negirdėtas, o Prusų Lietuvai, kur jau nuo kelių dešimčių metų buvo eję gotiškomis raidėmis spausti laikraščiai, naujas buvo tuo, kad jis kreipėsi į visus lietuvius, kaipo į tautą, ir buvo spauzdinama lotyniškais, Didžiojoje Lietuvoje nuo 300 metų paprastomis, raidėmis.

Žiūrėkime, ką nori duoti lietuviams ta mažytė, vos 24 puslapius turinti knygtė, kuri save laikraščiu vadina ir kas mėnesį žada išeiti.

Pirmutinis straipsnis yra Basanavičiaus parašyta priekalba. Ta priekalba — tai Aušros programa. Ką nori jinau įvykdyti Lietuvoje?

"Lietuvių tauta, kuri senovėje buvo didelė ir galinga, dabar (Aušrai pasirodant) yra labai sumažėjusi, sunykusi ir vis mažyn eina, nes lietuvių parubežiuose, savo kalbą paniekinę, užmiršta, pasisavinę savo kaimynų ir išvirsta į vokiečius arba slavus: lenkus ir gudus. Mokslininkai pripažįsta, o kaimynai tik laukia, kad šiandien ar ryto lietuviai bus nutautę ir paskendę kaimynų tautose.

Priešais šitokią galingų kaimynų kovą Aušros įsteigėjas ir leidėjas D-ras Basanavičius, giliai jausdamas savo tautos skaudą ir paniekinimą ir, turėdamas savyje pilną tautišką susipratimą, drąsiai taria:

Juk ir mes esame tokie pat žmonės, kaip ir mūsų kaimynai, ir norime visomis teisybėmis, prigulinciomis visai žmogystei, lygiai su mūsų kaimynais ir naudoti."

Aušra nori, kaip iš tų žodžių matyti, kad lietuviams, kaip tautai, būtų pripažintos visos teisės, kuriomis naudojasi kitos tautos, neiškiriant ir kaimynų. Aušros tikslas čia yra prikelti lietuvių iš sunykimo ir paniekinimo ir pakelti juos į tokią augštybę, kad kaimynai būtų priversti jiems pripažinti teises, kaip tautai. Aušra stato lietuviams į akis jau užmirštą, arba bent ligto

niekinamą tautystės idealą. Aušros idealas — tai atgijusi laiminga ir susipratusi lietuvių tauta.

Bet Aušros įsteigėjas matė, kad tokis idealas sunkiai pasiekiamas, galės įvykti tik tada, labai tolimoje ateityje. Todėl pakėlęs į jį akis lyg į žvaigždę tamsoje, iš tolumos spingsančią, pasistatė sau artimesnį ir įvykdomą tikslą: traukti tautą ant kojų. Aušra pasistatė sau tikslu tautiskai ne susipratusiems ir miegantims lietuviams įkvėpti meilę tėvynės ir drauge su ja surištą meilę prigimtos tėvų kalbos. Meilė tėvynės ir lietuviškos kalbos išreiškia Aušros dvasią. Visą savo gyvavimo laiką tą meilės ugnį, kiek galėdamas, stengėsi sukurti lietuvių širdyse. Jau nuo antro numerio Aušra sakosi esąs laikraštis, išleidžiamas kelių Lietuvos mylėtojų, o nuo trečio ir kol ji ejo — Laikraštis, Išleidžiamas Lietuvos Mylėtojų". Tie karšti tėvynės mylėtojai, leidami Aušrą, ir patys savo meilės jausmą joje išreikšdavo, ir ugnia kaitino atšalusį savo tautiečių širdis.

Priemone tai prakilniai tėvynės ir prigimtos kalbos meilė išplatinti bus apšvietimas lietuviškoje kalboje. Aušros įsteigėjas viena iš didžiausių priežasčių Lietuvos sunykimo mato tame, "kad apie lietuvių apšvietimą per lietuvišką kalbą tą apšvietimą nešti i Lietuvą, Aušra apsiima užsėti apšileidžių vietą. Apšvietimą Prusų lietuviams nešė keli lietuviški laikraščiai. Bet jie, kaip iš vienos pusės buvo skiriami Prusų lietuviams protestantams ir duodami žinių iš visuotinio mokslo, platino ir dvasišką protestantų religijos apšvietimą, taip iš kitos — lietuvių tautystės visai nesirūpino. Aušros įsteigėjas, kreipdamasis į visus lietuvius, be skirtumo jų tikėjimo, ir ne norėdamas kliudyti jų dvasiškų dalykų, pažymi, jog jo leidžiamasis laikraštis bus tik svietiškas ir užimsias tą vietą, kuri dirvonais gulė."

Tasai svietiškas apšvietimas gabėsiąs broliams lietuviams žinias iš visuotinio mokslo. Kuodangiausiai žinių Aušra žada duoti iš Lietuvos praeities. Ši charakteristika Aušros žymė yra pabrėžta į straipsnio pradžioje: "Homines istoriarum ignari semper sunt pueri — žmonės nusidavimų nepažįstantieji vis yra vaikai". Pažinimas laimingos ar nelaimingos praeities duos supratimą dabartinį padėjimą, atminsiąs, kad giedri, laiminga senovės žvaigždė, spingsėjusi giedrotose padangėse, seniai yra paliovusi šviesi, kad net ir jos paminėjimas beveik visai pragaišęs. Likusi yra tik kalba, tasai vieniutėlis mūsų turtas, bet ir jį pati nykstanti. Mūsų tad ypatingiausias ir didžiausias rupestis bus — duoti pažinti mūsų broliams Lietuvoj nusidavimą senovės gaidynės ir veikalų mūsų garbingų sentėvių, kurių darbus ir tėviškės meilė užmiršę nežinome mes patys, kurių tėvų esame sūnūs bei nepočiai

(anukai, vaikų vaikai). Jei kožnas geras ir patogus sunus godoja savo tėvus ir tėvų tėvus, tai ir mes, lietuviai šios gaidynės turime sekti pavyzdį gerų sunų senovės Lietuvos; todėl pirmų pirmiausiai turime pažinti jų senovišką gyvenimą, budą, dabą ir tikybę, jų darbą ir rupestis; nes jų gyvenimą pažinę, pažinsime geriau juos, o juos pažinę ir patys pasipažinsime."

Taip augstai pastačiusi senovę ir garbingus sentėvių darbus, ypatingai gerbia Aušra ir visa, kas su ta senove rišasi ir ją atmena: visokius praeities paminklus, liekanas, dainas, pasakas ir žada jiems vietos duoti savo laikraštyje..

Pasistačiusi sau į akis tautystės idealą, Aušra turėjo nežūrėti ir į tautos reikalus "Pasakodami apie praeitinę senovę, mes nepraleisime progą nepasikalbėti su skaitytojais apie reikalus mūsų tautos šioje gaidynėje". Iš tų reikalų įžengiamajam straipsnyje tik vienas yra arčiau pažymėta, kad Lietuvoje lietuvių mokslą ir apšvietimą lietuviškose mokslo įstaigose gautų. Šiandien mes visi gana gerai numanome, jog iškalos (šiules) su svetimomis mokslų kalbomis daugiausiai Lietuvos paverčia į svetimus ir atskiria vaikelius nuo jų gimdytojų...

Tokia yra Aušros programa, kurią pirma numeryje D-ras Basanavičius savo priekalboje yra padavęs. Jis yra atsargus, smarkių reikalavimų nestato. Kalbos tonas rodo, kad prie įvykdymo savo tikslo eis tikrai ramiu būdu, vengdamas ką nors užgauti. Tokio veikimo priežastis yra to laiko sąlygos. Kad tik tokiu būdu galima buvo veikti ir šitą pasiekti, rodo šliupo elginasis.

Čia išdėta Aušros programa rodo, kokios idėjos jai rūpėjo, ir duoda pajusti truputį tos dvasios, kuri ją gaidino ir kuri jai ypač yra charakteristiska. Ta dvasia jau yra išreikšta pirmuose dviejuose Aušros numeriuose išspausdintose eilėse. Ypač tos eilės išreiškia Aušros veikimo dvasią. Programo mintis apvilko jos liudna poezijos forma, ėmė garbinti laimingą praeitį giedrotose padangėse, garbingų sentėvių darbus atminti nedėkingiems vaikams, su skaudančia širdžia raudoti nykstančios kalbos, augštyti keltant jos senumą ir gražumą, gaudintis ir verkti dėl dabartinio Lietuvos paniekimo ir kalbos sunykimo. Jos padarė įtakę į vėlesnius Aušros rašytojus, ypač poetus.

Petras Kraučūnas — Aušros stipriausias šūlas

Stipriausiu "Aušros" šūlu, sekmiausiaiu jos skleidėju buvo Petras Kraučūnas. Baigęs Marijampolės gimnaziją (1870 m.), paskiau Seinų*)

*)Apie Seinų seminarijos Kraučūno laikais gerą įtaką lituanofilams vaizdžiai rašė jo moksldraugis, pagarsėjęs "Varpo" laikais Kalvarijos vikaras — kun. Grinevičius:

Seminariją ir Petrapilės Dvasinę Akademiją, kur draugavo su kauniškiu Jaunium ir vihiškiu Gimžausku, nuo 1881 iki 1887 m. jis buvo toje pat Marijampolės gimnazijoje lotynų ir lietuvių kalbų profesorium. Greta savo pareiginių pamokų tas didis lietuvis, atsidėjęs mokino, ypač aukštesniųjų klasių mokinius meilės Lietuvos, jos žmonių, kalbos ir visa, kas lietuviška. Kraučūno pamokos, tai buvę agitatorių kursai. Jis rūpino si netik mokinius, bet ir apygardos lietuvių suburti vėlybėn, kad galėtų atsispirti prieš lenkinimą ir skleistą valdžios draudžiamus lietuviškus raštus: "Aušros" kny-

"Nieks nepajiegs užginti, kad tuometinė jaunoji kunigija apsišarvavusi seminarijoje mokslo žiniomis ir užsidegu si tėvynės meile, ėjo brolių artojų tarpan ir, kur matė spragas, jas taisė, lygino, kad sveikas kūnas ir sveika siela lietuvių būtų, kad turėtų knygų pasiskaityti ir mels-tis... Dzukija buvo sulenkėjusi, tai kunigai maišais veždavo lietuviškas maldaknyges, kaip antai: Antanas Kudirka, Slabados vikaras, Vincas Jurgila (Metelių), Matas Dabrilas ir Simanas Račiūnas, Leipalingio kunigai... Tuomet nebuvo Dzukijoje nė vieno kunigo, kursai būtų nešvietę, nelietuviškos liudies... Buvo tai pirmieji prisiruošimo žingsniai prie "Aušros," "Šviesos," "Apžvalgos," "Varpo" bei "Tėvynės Sargo" ir kitų raštų-raštelėlių, keliančių tautiškąjį susipratimą žmonių tarpe ir neįjuntamas žengimas prie nepriklausomos Lietuvos. Atsiminkime tikrai

Bartininkų vikarą, vėliau Punsko kleboną, kun. Simoną Norkų, kursai su Ozkabaliu Jonu Basanavičium, tuomet studentu, labai didįjį santarvę gyveno, viens kitą pažino, viens kito tėvynės meilės jausmus atjautė, galop viens kitą, vaikščiodami ar viešėdamiesi ar Bartininkuose ar Ozkabaliuose, žadino prie rašymo. S. Norkus rašė trumpas eiles ir "Margerį" vertė. Basanavičius straipsnius dėstė ir rengėsi prie būsimąjį laikraščio, kas neužilgo ir įvyko 1883 m. kovo m. ("Apie kun. A. Grinevičių" p. 89).

geles, kalendorius, "Lietuvišką Ceitungą" ir k. Marijampolėje tuomet buvo įsivyravę lenkų idealai. Intelligentai kalbėjo lenkiškai, skaitė lenkiškai, mąstė lenkiškai, jautė lenkiškai...

Kraučūnas drąsiai stojęs prieš tą srovę, stojo prieš visus vienas... Lietuvių kalbos mokymas buvo varžomas, bet Kraučūno pamokos, tai buvo giesmės senovės Lietuvos galybės, didybės, grožybės, lietuvių kalbos turtingumo, jos senumo, gražumo... Tokia profesoriaus Kraučūno drąsa buvo negirdėtas ir mokinius žavėto žavėjo. Pačioje pradžioje tarp mokytojo ir mokinių susidarė pasitikėjimo ryšys, konspiracija.

"Labiausiai mus interesavo" — rašo jo buvęs mokinys Arminas 1921 m. Lietuvos

mokykloje: "Žinios apie lietuvių atbudimą." "Jis mums dargi paskaitydavo gautuosius laiškus, kad ten ir ten atsiradęs lietuvių rašytojas arba rašytoja... Mūsų vaizduotė buvo sužadinta, kila įvairių paveikslų atgyjančios Lietuvos, kuri išrodė kaip kokia pasakų karalaitė, grožės, galybės, stebuklų pilna. Paties mūsų mokytojo gyvas žodis, karšta kalba, neabejojama Lietuvos meilė ir drąsa žadinte žadino mūsų jausmus, kurstė, kūrė mūsų širdyse tėvynės meilę.

Drauge su Lietuvos meile atsirado taip pat meilė prastų žmonių sodiečių. Aštuntojo klasių būdami, jau nebesigėdavome susieiti su sodiečiais ir viešai su jais kalbėtis. Sutinki būdavo koki elgetą už (Tęsinys ant 7 pusl.)

Linkėjimai

M. J. KIRAS

AUGUST SALDUKAS

LOANS — INSURANCE

4038 Archer Ave.

Telefonas LAFayette 6719

Išpildome visokius dokumentus

PASIRINKIMAS VARTOTŲ AUTOMOBILIŲ

MILDA AUTO SALES

DOMINIKAS KURAITIS, sav.

BUICK IR PONTIAC

automobilių pardavėjai

806-8 W. 31st St. Telefonas Victory 1696

Rezidencijos telefonas VICTory 3654

Ateikite pažiūrėti ir pasivažinėti šiais geriausios išdirbystės karais. Pasivažinėję, patys persitikrinsite, kad geriausi karai.

Sviežiausi maistai žemomis kainomis

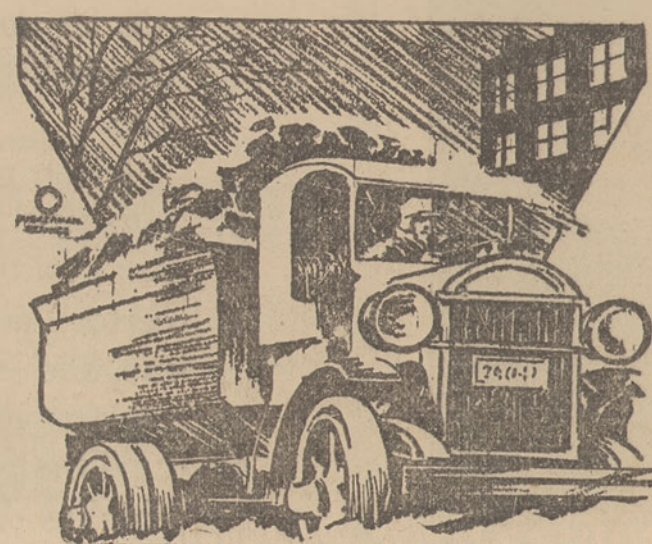
BRONIUS SAMAVIČIUS

MEAT MARKET AND GROCERY

4551 So. Hermitage Ave. Tel. Yards 5474

TEL. PROSPECT 7960—61

Atlas Fuel Company

Lietuvių Anglių Yards

Lai jūsų anglių aruodas esti jūsų taupumo sąskaita. Jūs negalite pralaimėti pinigų investuojant juos į jums reikalingas anglys.

Mes parduodame įvairios rūšies anglys — dėl Hot Water ir štyvo boilerių ir virtuvių pečių.

Pocahontas, bedūminės, Pennsylvanijos kietos anglys, antracitas, Black Ban Lump, Consolidation Millers Creek and Kopper Coke. Taipgi Sahara anglys.

Specialės kainos, mokant cash.

4913-19 SO. PAULINA STREET

Near 49th Street, Chicago, Illinois

A. GAPSZEWICZ, Pres.

R. F. GAPSZEWICZ, Sec. and. Mgr.

"DRAUGO" JUBILIEJINIS KONCERTAS

Rytoj, Lapkričio-Nov. 18 d. 1934

Lietuvių Auditorijoje,
3133 South Halsted Street

Pradžia 5 val. po piet. — Šokiai 8 val.

Ižanga: \$1.00; 75c ir 50c.

Šokiams 40c

Širdingai kviečiame visus lietuvius dalyvauti šiame mūsų Katalikų Dienraščio Jubiliejuje. Per pastaruosius 25 metus "Draugas" yra daug padėjęs lietuvių tautai pakilti aukštyn Amerikoje. Mūsų lietuvių vienuolijos, parapijos, mokyklos, organizacijos, profesionalai ir businessieriai per pastaruosius 25 metus išaugo ir aukštai pakilo, nes "Draugas" jų pastangas parėmė ir jiems daug padėjo at-

siekti jų tikslą. "Draugas" nori ir toliau lietuvių visuomenei pagelbėti. Tat jūsų rėmimas šio 25 metų Jubiliejinio Koncerto priduos galimybės, kad per ateinančius 25 metus "Draugas" dar daugiau jums padės negu padėdavo iki šiol. Visi lietuviai rezervuokite lapkr. 18 d. "Draugui" ir atvykime pasigėrėti įdomiu ir gražiu muzikaliu programu.

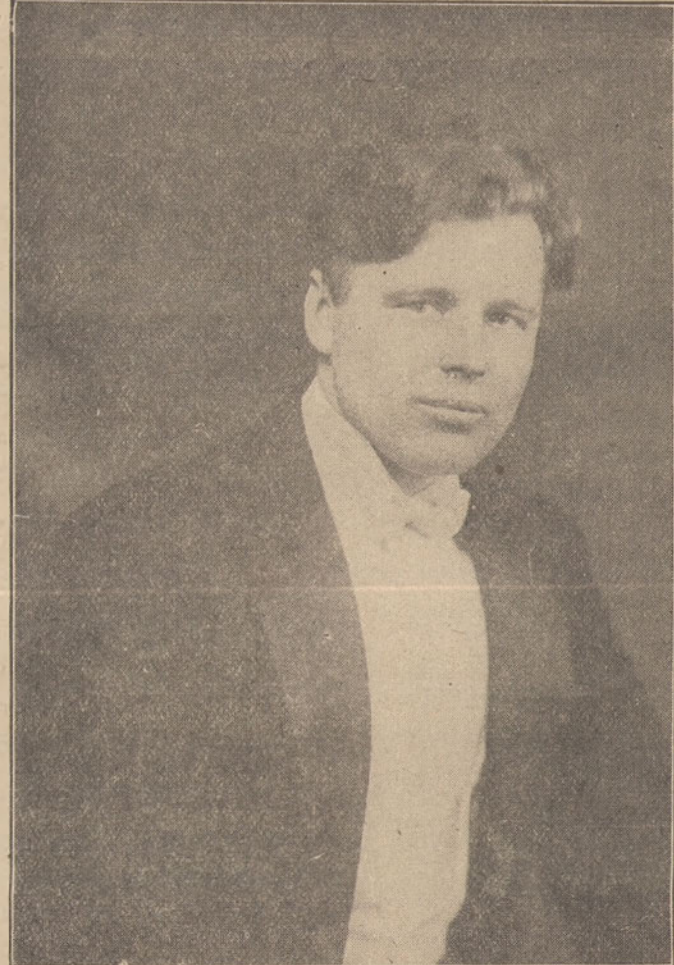
J. DAUKŠA,

Sv. Kryžiaus par. vargoninkas, kuris daug darbuojasi "Draugo" Jubiliejinio Koncerto komisijoje, kad šis koncertas patenkintų visus atsilankusius.

Komp. ANTANAS POCIUS,

Sv. Jurgio parap. vargoninkas, kuris vadovauja "Draugo" Jubiliejinio Koncerto programai.

JUOZAPAS BRAZAITIS,

Aušros Vartų par. vargonininkas, ir Amerikos lietuvių vargoninkų sąjungos pirmininkas, kuris įeina į "Draugo" Jubiliejinio Koncerto rengimo komisiją.

Šio jubiliejinio koncerto programa bus labai įvairi. Chicagos lietuvių parapijų vargonininkai, chorvedžiai, pasirodys su savo rinktiniais daininkais.

Parapijų vargonininkai, kurie išpildys koncerto programą yra sekantieji:

Šv. Jurgio – Prof. A. S. Pocius
Šv. Kryžiaus – Vl. Daukša
Dievo Apvaizdos – K. Sabonis
Nekalto Prasidėjimo – J. Kudirka
Aušros Vartų – J. Brazaitis
Gimimo Panelės Šv. – B. Janušauskas
Šv. Juozapo – K. Gaubis
Šv. Antano – A. Mondeika
Visų Šventųjų – J. Rakauskas

Visą programą tvarkys KOMP. ANTANAS S. POCIUS, kuris deda visas pastangas, kad padarius šį koncertą vieną iš geriausių ir smagiausių bile kada girdėtų ir matytų Chicagoje.

Lietuviai myli dainas ir prie kiekvienos progos jas dainuoja. "Draugas" nors neturi savo choro, bet įsiai kitus skatina prie muzikos ir dainos.

Mūsų parapijų chorvedžiai turbūt niekuomet taip smarkiai nesiruošė prie koncerto, kaip dabar praktikavo dėl "Draugo" Jubiliejinio Koncerto. Lauksime gausios publikos ir už tikriname, kad šis Jubiliejinis "Draugo" Koncertas patenkins visus.

"Draugas" per 25 metus visiems padėdavo didelių darbų nuveikti. Dabar išpuola, kad visi "Draugo" prieteliai ir rėmėjai padėtų "Draugui" šį 25 metų Jubiliejų tinkamai, kaip reikia, apvaikšioti ir paminėti.

JUSTINAS KUDIRKA,

Nekalto Prasidėjimo par. vargoninkas ir visų mėgiamas tenoras, kuris dalyvaus "Draugo" Jubiliejiniam Koncerte.

KASTAS SABONIS,

Dievo Apvaizdos par. vargoninkas ir žymus lietuvių baritonas, kurį pamatysime "Draugo" Jubiliejiniam Koncerte.

AUŠRININKAI, JŲ FRAZES IR PARAFRAZES

(Tęsinys nuo 5 pusl.)

miesto ir nesidrovio su juo kalbėtis ir net eiti kartu. Tuo tarpu pirmaisiais ketveriais metais (prieš Kraučūno atėjimą), mes buvome užsikrėtę ponumu ir gėdijomės savo kilmės...

Atminimai, surišti su Petru Kraučūnu, labai malonūs, nes jie surišti yra su mūsų nauju gyvenimu, su mūsų dvasios aušra, su mūsų tautiniu atgijimu, o to atgijimo tėvas buvo Petras Kraučūnas."

Dar ir prieš tai, Akademijos studentu būdamas, atostogų laiką Kraučūnas darydavo gražiausios įtakos Marijampolės gimnazistams kaip liūdyjo (ten pat "L. M.") prof. Jablonskis — Rygiškių Jonas:

"Baigdamas gimnazijos kursą, matydavau kartais miesto (Marijampolės) gatvėse studentą Petrą Kraučūną... Parvažiudamas iš Petrapilio, jis pasiradydavo ir mūsų mieste, lietuviškai ką aiškindavo pažįstamiems, ragindavo juos į kokį darbą, ragindavo energingai, drąsiai... Paėmė ir mane jis nagan... Didiesnio lietuvių, kito įžymesnio už jį žinomaus tuomet nebuvo Suvalkų žemėje. "Mes jaunuomenė, noromis spiedavomės apie Kraučūną — iš jo išgirdavom apie jaunuosius Lietuvos atstovų darbus, apie tų darbų vaisius jau sulauktus ir tebelaukiamus..."

Tas pats Antanas vaizdžiai rašo apie jo mokymo būdą. "Man besant II klasėje Kraučūnas dėstė lotynų kalbą. Buvo užduota 3-is linksniaivimas. Po antrojo skambučio staiga tvinkst atsiveria durys. Štai Kraučūnas: vienoje rankoje žurnalas, knygos, antroje skripka.

"Ką tat reiškia?" suklego jo klasė.

"Nurimti! Atsiverskite gramatiką: kitai pamokai seka vyriškosios giminės daiktavardžiai galūnėmis is. Kad geriau

išimtis įsidėmumėt, geriau atsimintumėt, mokysimės giedodami." Veik skripkuodamas ima nyniuoti: panis, piscis, erinis, finis, ignis, lapis, pulvis, cinis... populiarioju tuomet Sirokoms lietuvių karo maršu: "Tegul giria šlamščia, ūžia, tra ta-ta, tra ta-ta." Mokiniam labai tat patiko. Tuo įsidrąsinę visi, apie 50 vaikų, jau patys sutartinai atdžia.

"Tik netaip garsiai, ne taip garsiai!"

Čia Kraučūnas rado progos vienkartinį su lotyniškais žodžiais išmokinti klasę lietuviškos melodijos."

Sulęg Ad. Grinevičiaus, Petras Kraučūnas lietuvių dvasios milžinas, visų tautiškai susipratusių Suvalkijoje tikras tėvas:

"Nesuklysiu", — rašo jis (ibidem), — "pasakęs, jeigu Suvalkijos lietuviai blaiviau žiūri į Tėvynės nepriklausomybę ir daugiau randasi savanorių ją nuo priešų ginti, negu kitose Lietuvos dalyse, tai a.a. P. Kraučūno nuopelnai. Jisai mokytojaudamas Marijampolės gimnazijoje, idiegė mokinių širdyse tą Tėvynės meilės ugnį, kuri, man regis, niekuomet neužges, bet vis labiau plėsis."

"P. Kraučūno mokiniai, baigę universitetą ar kunigais palikę, tapo lietuvištos platin-tojai. Jie palaikė "Aušrą," "Šviesą," "Apžvalgą," vėliau susijungę Maskvos, Varšavos studentais ir Seinų klierikais leido "Varpą." Visi žinome, kad "Aušros" įsteigėjai buvo Jonas Basanavičius ir Simanas Nerkus (Mirgino vertikas — (Red.) ir kiti."

Apie kun. Adomą Grinevičių. Pranaičių Julės leidinys Philadelphia, Pa. 1926.

Pasak VI. Macio, kelis metus varė Kraučūnas savo kitiems nematomą darbą. Pasėtos jo sėklos pralė į atitinkamą dirvą, iš jų išaugo mokinių lietuvių dvasia, nusistatymas ir tie obalsiai, kurie padėti mūsų šių metų darbo pa-

matan. Nežinau, ar greit būtų atsiradęs kitas, kuris būtų sugebėjęs atlikti tą darbą; jis mažai paliko savo raštų, bet jo darbas yra svarbesnis už raštus... Kraučūno darbas... prikelė iš miego lietuvių ir parodė jiems kelią, kuriuo jie privalo eiti."

Dr. Grinius, buvęs Lietuvos prezidentas, su kitais parašęs savo atsiminimus apie P. Kraučūną "Liet. Mokyklai" (19-21), liūdią, kad Petras Kraučūnas daug turėjęs darbo su "Aušras", paskiau "Šviesos" rankraščių taisymu.

Kad aušrininkas Petras Kraučūnas daug gražios įtakos, dar gimnazijoje besimokydamas, darė Jonui Basanavičiui, galime įsitikinti iš šio autobiografinio ("Liet. Raštai ir Raštininkai" p. 176): "Iš visų mano šamokintinių tik vienas Petras Kraučūnas iš Pa-pečkių tame laike lietuviškos kalbos ištyrinėjimu užsiėmęs buvo; jis buvo trijomis klasomis už mane vyresnis ir, gimnazijoje būdamas rinkimu žodžių dėl lietuviško žodyno užsiėmęs buvo. Ant vieno "publiško akto" (1870 m. Red.) jis skaitė išguldymą J. Kucha novskio vienos dvasios. Šis stiprus lietuvis, su kuriuoni man drauge gyventi ir sėb-rauti teko... mokytoju tapo klasiškų ir lietuviškos kalbų toje pat gimnazijoje ir nevienam jaunavasiui įkvėpė karštą meilę dėl pavargusios lietuviškos kalbos ir tautos."

Kraučūno laikais Marijampolėje lieuvių inteligentų kaip nebuvo, išskyrus mokytojus Stariškį ir P. Arminą, kurių dviejų namuose viešpatavo lenkiška kalba, nes anų žmonos buvo lenkų auklėjimo.

Kraučūno įtaka iš Armino padarė rašytoją — Trupinėlį aušrininką. Jojo įtaka pasiekė ir kaimo mokyklų mokytojus: Tomą Žilinską — Linkį, Juozą Andžiulaitį — Kalnėną, Ksaverą Sakalauską — Varnagėlį, autorių "Kur Banguoja Nemunėlis." Marijampolės Tėvų Marijonų vienuolynė P. Kraučūno turėta uolių ir sumanių lietuviškųjų knygų platin-tojų, kurių uoliausiu buvęs kun. Miliauskas. Kiti žymesniji jo darbų padėjėjai buvę jo iš Seinų seminarijos moks-ladraugiai kunigai: Od. Grinevičius, Ant. Radušis, S. Petrika ir abudu Norkevičiai. Visi jie, netoli Prūsų sienos gyvendami, mokytojo išnaudoti savo pozicijais ir pažintis su valdininkais, kad padėjus "draugui Petru" pergabenti per visas tris sargybinių eiles iš užsienio, lietuviškas knygeles. Baigsiu paskaitą Dr. Šliupo trumpa paminėjimu Petro Kraučūno darbuotės "Aušros" laiškais:

"Ypatingai pačioje pradžioje, "Aušrai" būtų labai sunku buvę išsilaiyti, jeigu jos nebūtų palaikyti norėje P. Kraučūnas, mokytojas Marijampolės gimnazijoje ir Juozas Mikalauskas, policijos vitšininkas Rygoje. Kraučūnas užmokėdavo už šimtą ar du šimtu egzempliorių ir per Naumiestį jis pats parsisig-davo sau žinomais keliais (dažnai papirkdamas žanda-

rus); per mokinius jis plačiai paskleisdavo "Aušrą" Suvalkijoje ir Kaune."

("Pask. laikraštinių kur suose Kaune 1923).

"Spaudos Laisvės ir Amerikos Lietuvių Organizuotės" knygose tilpo Dr. V. Kudirkos moksldraugio — kun. Juozo Jakščio liūdyjimas apie vieną tokių Petro Kraučūno padėjėjų veiklą. Naumiestyje vienas vikarų kun. Saliamonas Petrikas buvęs artimas Kraučūno draugas.

"Per rubežių knygas pergabenti buvo nesunku: daug rasdavosi iš pačių sargybinių, kurie už pinigus pagelbėdavę ir pamokindavę apmokamus knygnešius. Per rubežių pervežtas knygas reikėję dar pra-

vežti per tris sargybinių kor-donus. Čia tai buvęs reikalas su visai nepažįstamais sargybiniiais. Kun. S. Petrikas daugelį metų išvežiodavęs pasienyje sudėtas knygas per kelias linijas. Sargybiniams nevalia buvo kirsti kunigą važiujantį su švenčiausiu pasligonį. Tat kun. Petrikas be perstojo važiuodavęs ir pamatęs atjojančius sargybinius, skambiadavęs varpeliu, duodamas ženklą, kad važiuoja pas ligonį."

Apie kito Petro Kraučūno bičiulio ir "Aušros" platin-tojo Vilniaus vyskupijoje, kan. S. Gimžausko veiklą plačiai rašė 1924 m. Kauniškio "Ryto" (N. 104), kas pakartota ir viršminėtose (Sp. L. ir O.) knygose (p. 190—96).

Skaityk Kelionių Aprašymus Tų, Kurie Yra Toli Keliavę

I. Vyskupo P. P. Būčio, M. I. C. "KELIONĖ APLINK PASAULI" arba kelionė į "EUKARISTINI KONGRESĄ AUSTRALIJOJE", su autoriaus paveikslu ir pasaulio žemėlapiu. Keliauti aplink pasaulį iš lietuvių gal tik vyskupui Būčiui teko. Jis moka savo kelionę vaizdžiai aprašyti: Puslapių 244. Audeklo apdarais \$1.00.

II. Kun. Pr. J. Vaitukaičio labai įspūdinga "KELIONĖ PO EUROPA" ir ypač LAISVOJE LIETUVYBĖ. Idomių paveikslų net 48. Knyga turi pusl. 187. Audeklo aptaisais \$1.50.

III. Begalo idomūs Kun. J. A. Pauliuko "KELIONĖS ĮSPUDŽIAI" Jūrėmis, Azoro Salose, Šiaurinėje Afrikoje, Sicilijoje, Graikijoje, Syrijoje, Šventoje Žemėje, Egipte, Italijoje, Prancūzijoje, Ispanijoje, Anglijoje, Belgijoje, Vokietijoje, Lietuvoje.

Knyga spausdinta ant brangios popieros ir turi labai gražių ir aiškių 300 paveikslų. Kitas taip gražiai ir brangiai išleistas lietuviškas knygas begu kam teko matyti. Gražiais audeklo aptaisais. Kaina tik \$2.00.

SKAITYKITE

IDOMIAUSIUS LIETUVISKUS KATALIKISKUS LAIKRASČIUS

"DRAUGAS", vienintelis Amerikos lietuvių katalikų dien-raštis, išeinąs 2334 S. Oakley Ave., Chicago, Ill. Metams \$6.00.

"DARBININKAS", Lietuvių Šv. Juozapo Darbininkų Sąjungos organas, išeina dukart į savaitę, 366 W. Broadway, So. Boston, Mass. Metams \$4.00. Pusmečiui \$2.

"GARSAS", L. R. K. S. A. organas, savaitraštis, 73 E. So. street, Wilkes Barre, Pa. Kaina \$2.00 metams.

"LAIVAS", savaitinis Tėvų Marijonų žurnalas, 2334 So. Oakley Ave., Chicago, Illinois. Metams \$2.00.

"STUDENTŲ ŽODIS", A. L. K. Studentų organizacijos žurnalas, 366 W. Broadway, So. Boston, Mass. Metams \$2.00.

"MOTERŲ DIRVA", A. L. R. K. Moterų Sąjungos mėnesinis žurnalas, 2334 So. Oakley Ave., Chicago, Ill., Metams \$2.00.

"VYTIS", Lietuvos Vyčių mėnesinis žurnalas, 4736 S. Wood St., Chicago, Ill. Metams \$1.80.

"AMERIKA" savaitraštis. Leidžia Lietuvių Universalis Biuras, Inc. Kaina metams \$1.50. 423 Grand Street, Brooklyn, N. Y.

Visi Telefonai:

Yards 1741-1742

LAIDOJAM PIGIAU NEGU KITI

Ambulance Patarnavimas Dieną ir Naktį
Moderniška Koplyčia ir Vargonai Dykai!

J. F. EUDEIKIS

Laidotuvių Direktorius per 30 Metų
4605-07 So. Hermitage Avenue

Kas pirsks visas tris knygas sykiu, tai atiduosime už \$3.50.

Naudokis reta proga išpildęs apačioje priruoštą laiškutį tuojaus siųskite mums.

Čia nuplėsti

Gerbiama! "Draugo" Administracijai:
Siunčiu su šiuo laišku \$..... už kuriuos prašau kuogrečiausia atsiųsti man sekančias Kelionių knygas:
VYSK. P. P. BŪČIO KELIONĖS — \$1.00
KUN. PR. J. VAITUKAIČIO — 1.50
KUN. J. A. PAULIUKO — 2.00

arba:
Siunčiu \$3.50 už kuriuos atsiųskite man visas tris Kelionių knygas.

Mano adresas:

Vardas, Pavardė

.....street

KĄ TIK ATĖJO IŠ LIETUVOS

Knyga apie lietuvių, kuri daugelis skaito šventuoju:

Arkivyskupas Jurgis Matulevičius

Surašė virš 40 įžymių autorių, kurių tarpe penki vyskupai, valstybės prezidentas, ministeriai, rektoriai, profesorai. Pridėta ark. Jurgio Matulevičiaus Užrašai ir Ganytojiški Laiškai.

Aptaisyta audeklo viršeliais. Pustl. 310. Kaina \$1.90.

Tų knygų partraukėme nedaug. Pasiųsime tiems, kurie tuojaus pareikalaus.

Čia nuplėsk:

"DRAUGAS", 2334 SO. OAKLEY AVE., Chicago, Ill.
Siunčiu \$1.90 už kuriuos atsiųskite man knygą "ARKIVYSKUPAS JURGIS MATULEVICIUS."

Vardas, Pavardė

Mano adresas

VENETIAN MONUMENT CO., INC.

Išdirbėjai aukštųjų rūšių Varančių ir turtinamųjų

Didžiausia pamonių dirbtuvė Chicagoj

Buvęs 50 metų prityrimo

Pirkite tiesiai iš dirbtuvės ir taupykite pinigų

Mes atlikome darbą daugelį žymesnių Chicagoj Lietuvių.

527 N. WESTERN AVE.

arti Grand Ave.

Telefonas SEEley 6103
Chicago, Illinois

GRABORIAI:

LACHAWICH IR SŪNŲS

LIETUVIAI GRABORIAI

Patarnauju laidotuvių kuopigamia Reikale melžiu atsiųskiti, o mano darbu būsite užganėdinti
Tel. CANal 2515 arba 2516
2314 W. 23rd Pl., Chicago

1439 S. 49th Ct. Cicero, Ill.
Tel. CICOERO 5927

Tel. LAFayette 3572

J. Liulevičius
Graborius ir Balsamuojuojas
Patarnauja Chicagoje ir apylinkėse.
Didelė ir graži Koplyčia dykai
4092 Archer Ave.

Telefonas YARds 1138

STANLEY P. MAŽEIKA
GRABORIUS

Turiu automobilius visokiems reikalams. Kaina prieinama.

3319 Lituanica Avenue
Chicago, Ill.

ANTANAS PETKUS

GRABORIUS

Koplyčia dykai
1410 SO. 49th COURT
Cicero, Illinois
Phone Cicero 2109

A. MASALSKIS
GRABORIUS

3307 Lituanica Ave.
Tel. Boulevard 4139

SIMON M. SKUDAS

GRABORIUS ir BALSAMUOTOJAS.
Patarnavimas geras ir nebrangus
718 West 18th Street
Telefonas MONroe 3377

J. F. RADŽIUS

Inc.
LIETUVIŲ GRABORIUS
Palaidoja už \$25.00 ir aukščiau
Moderniška koplyčia dykai
608 W. 18th St. Tel. CANal 6174
Chicago, Ill.

Važiuojam!

Jau prasideda įdomios, rudeninės ekskursijos į senąją Europą. Daug kas mano, kad šiuo laiku keliauti laivais per Atlantiką nepatogu, kad Lietuvoj nėra kas veikti. Tačiau tie, kurie yra keliavę rudens metu, žino, kad kelionėje tai nesudaro skirtumo, o Lietuva yra graži visais metų sezonais. Lietuvos miestuose rudenį prasideda didelis judėjimas, dėl to kas nori pamatyti savo senosios Tėvynės kultūrinį ir visuomeninį veikimą, dabar laikas yra važiuoti.

Dienraščio "DRAUGO" laivakorčių agentūra išrūpina visus kelionei reikalingus dokumentus ir parodo laivakortes ant visų linių ir visų patogiausių laivų. Rašykite arba atvažiuokite.

Kun. J. Mačiulionis, M. I C.

"Draugas" Aušros Vartuose

Atsiminimai

Liepos mėnesį, 1920 m. iš Sv. Kryžiaus parapijos. "Draugas" persikėlė į Aušros Vartus. Gerai atsimenu. Man teko kraustymo darbas. Buvo pasamdytas didelis trokas ir su juo teko pargabenti visas "Draugo" savastis iš Town of Lake į West Side. "Draugo" namas šale Sv. Kryžiaus parapijos jau nepajėgė sutalpinti visų mašinų ir darbininkų. Kas metai vis reikėdavo pripirkti įvairių mašinų džibams. Be to, Marijonams užėmus "Draugo" vedimą, nebuvo patogu kunigams ir broliams, dirbantiems "Drauge", važinėti kasdien iš West Side į Town of Lake gatvėmis. Buvo numatoma, kad Marijonų skaitlius, dirbančių "Drauge", vis augtų ir augtų.

Pasitaikius progai pirkti iš J. Bagdžiūno bankos namą prie So. Oakley ir 23rd Place už \$30,000.00 iš kart atrodė per didelis užsimojimas, bet, apsvačius gerai ateitį, nusprendė nesigailėti tokios sumos ir pirkti Marijonų pinigais Bagdžiūno namą ir jamė patalpinti mūsų katalikų dienraštį.

Šiame erdviame name "Draugui" užleista pirmi du aukštai. Kiti du rezervuoti Marijonų vienuolijai. Pažanga buvo didelė. Redaktoriai ir darbininkai labai džiaugėsi atsiradę geresnėse patalpose. Katalikų visuomenė taip pat nuodžiugo, matydama, kad mūsų dienraštis žengia pirmyn. Nemažiau nudžiugo ir Aušros Vartų parapijonys, susilaukę katalikų dienraščio savo parapijos ribose. Aušros Vartai jau tuomet darosi svarbus Chicago lietuvų centras, kadangi pačiame vidury lietuvų stovė. Bet sulaukus vienintėlio katalikų dienraščio — Aušros Vartai tapo ne vien centru Chicago lietuvų, bet taip pat ir visos Amerikos. "Draugas" pirmais savo metais Aušros Vartuose sulaukė gana žymaus lietuvų skaičiaus į Aušros Vartus. Ypač naįjai atvažavusieji iš Lietuvos Aušros Vartų par. atsidavė. Mokykla greitai pasidarė per maža. Bėkio seseris išsibart iš mokyklos į kleboniją ir vaikučiams užleisti visus 8 mokyklos kambarius. Sustojus emigracijai iš Lietuvos, žinoma, sastoio ir Aušros Vartų par. augimas. Įsisteigus Gimimo par., Marquette Parke, trečdalis Aušros Vartų persikėlė į Marquette Parką.

1925 m., man sugrįžus į Aušros Vartus laikyti primicijas, radau daug pažangos padaryta. Seserims erdvus ir gražus namas pastatytas, o vaikučių skaitlius mokykloje siekė per virš 400. "Drauge" brolių skaitlius ant tiek padaugėjo, kad reikėjo klebonui grįžti iš "Draugo" namo į kleboniją, nes "Draugo" name pradėjo pritrūkti vietos.

1926 m., man sugrįžus iš Romos, Aušros Vartuose pastebėjau, kad "Draugas" didelę pažangą buvo padaręs per trumpą laiką. Pradėjo

vajai, kancertai, piknikai, kurie sutraukdavo dideles mūnias žmonių ir vsuomenę gerėjosi tokiais "Draugo" parengimais.

1931 m., man užėmus "Draugą" depresijos laikuos dienraščiui pasidarė sunkiau. Bet su gražiu ir uoliu katalikų visuomenės parėmimu, kėlame iš depresijos į skaitesnių rytojų. Depresijai nepasiduosimė.

"Draugas" ir Brenzų šeima

Kartu su "Draugu" atvyko iš Wyoming Valley, Pennsylvania, ir bankininkų Brenzų šeima, kuri taip pat atidarė bankinį biznį prie Aušros Vartų. Visi trys Brenzai — Jonas, Julius ir Steponas, baigė universitetą. Matyt, "Draugas" ir Brenzai yra labai artimi giminės. Ne vien tik gimė vienoj pastogėj, bet abudu atvyko į didmiestį, Chicago, ir abudu apsigyveno Aušros Vartuose.

Aušros Vartai taria nuodžiūniai ir "Draugui" ir Brenzų šeimai už ne vien tik apilankymą, bet už apsigyvenimą mūsų parapijoje ir už gausią paramą morale ir finansine, kurią kada nors esate suteikę.

Žinau, kad Aušros Vartų parapijonys įvertina Wyoming Valley, Pa. piliečius kaip "Draugą" taip ir Brenzų šeimą ir visuomet parems šias dvi įstaigas.

Red. priedas. Kun. J. Mačiulionis, Aušros Vartų par. klebonas ir "Draugo" adm. Taip pat yra kilęs iš Wyoming Valley.

Lietuvos Vyčiai
Dievui ir Tėvynei
Knights of Lithuania
Supreme Council
4736 S. Wood St.
Chicago

Jaunuolis-ėi

Lietuvos Vyčių organizacija tęsia naujų veiklių narių vajų. Sumažinus duoklės mokestį iki 15 centų mėnesiui, organizacija jaučia pasitikėjimo kad apie 5,000 naujų narių atsiras Vyčių eilėse. Pageidaujame ir raginame kad stotumet draug su mumis.

Mūsų yra visuomeniškai draugiškas tikslas. Mes stengiamės platinti Bažnyčios ir Tėvynės aukščiausius idealus. Kiekvienas kuris turi nors lašelį tikro Lietuviško kraujo prisirašys prie savo vietinės kuopos ir padės mums mokyti kiekvieną pažintį ir mylėti Katalikų Bažnyčią ir Lietuvą Tėvynę.

Lietuvos Vyčių nariai turi teisę dalyvauti visuose sporto, dramos, dainos skyriuose ir visuose kituose organizacijos užgirtuose veikimuose. Be to, jie gauna organą "Vyti", žymiausiajį lietuvų jaunimo Amerikoje žurnalą. Jei trokšti stoti darban kuriuomi galėsi vėliau pasididžiuoti, prisirašyk prie Lietuvos Vyčių organizacijos, ir prisirašyk tuojau.

Kun. A. Valašius
L. V. Centro Dvasios Vadas.

A. J. Majika
L. V. Centro Pirmininkas.

"DRAUGO" GIMIMAS

(Tęsinys iš 1 pusl. 1-mo kol.)
atrodė perneig sunki... Bet štai vieną gražią dieną pasiklido linksma žinia, kad "Draugas" jau Tėvų Marijonų rankose. Visi lengviau atsidūso. Nors sykį jau ten užviešpataus tvarka. Paskui atėjo kita žinia — dar linksmesnė — kad "Draugas" jau dienraštis! Čia ta jau ne tik linksmybė, bet ir išdidumas apėmė katalikų širdis. Štai ką reikšia turėti gerą vadovybę. Katalikai jau nereikalauja rausti: jie turi savo dienraštį. Ir taip "Draugas", varguose gimęs, skurdžiai užaugęs, bet jau pakankamai užgrūdintas, sustiprėjo ir išaugo į tikrai vyrišką katalikų draugą.

NOVENOS

Ką tik išėjo iš spaudos

Novena, prie Sv. Antano 15c
Novena Neperstojančios Pagalbos 10c

Novena prie Sv. Teresėlės,
Mažos Gėlės antroji laida 10c

Daugiau imant, duodame
nuolaidą

surinktos D—ro J. Basanavičiaus
Dviejose dalyse. Viena 25c, abi
50c. Dabar galima jas gauti

"DRAUGAS" PUB. CO.,
2334 So. Oakley Ave.,
Chicago, Ill

"DRAUGAS",
Katalikiškas!
Lietuviškas!
Patriotiškas!
Naudingas!
Ramokinantis!
Teisingas!

BŪK PROTAUJANČIU KATALIKU!

Įsigyk tris Vyskupo P. P. Būčio moksliškas knygas, vardu: 'KATALIKŲ TIKYBA'

Jose nuodugniai yra išdėstytos visos svarbiausios tikėjimo tiesos paeiliui, kaip jos yra išskaitliuotos Apaštalų Sudejime — "Tikiu į Dievą Tėvą".

KATALIKŲ TIKYBA, I tomas — TIKIU Į DIEVĄ. Turinys: Tikėjimas. Netikėjimas. Yra Dievas. Dievo esmė. Trejybė. Dievo Asmenų Santykiai. Pasaulio pradžia. Žmogaus sutvėrimas. Angelai. Puslapių 220. Popierio apdarais \$1.00. Audeklo apdarais \$1.35.

KATALIKŲ TIKYBA, II tomas — JĖZUS KRISTUS. Turinys: Jėzaus Asmuo. Pirmąkart žmonių laimė ir nuodėmė. Prieš atpirkimą. Atpirkėjo šalis. Marija, Juozapas ir Jonas Krikštytojas. Jėzaus užgimimas ir jaunystė. Kristaus viešojo gyvenimo trys metų mokslas, stebuklai, Bažnyčios įkūrimas. Atpirkėjo kančia. Prisikėlimas. Užžengimas. Puslapių 515. Kaina \$1.50, audeklo apdarais \$1.90.

KATALIKŲ TIKYBA, III tomas, ŠVENTOJI DVASIA. Turinys: Šventoji Dvasia yra Dievas. Paeina iš Tėvo ir Sūnaus. Kalbėjo per pranašus. Malonė. Sv. Dvasios dovanos. Nuodėmės prieš Sv. Dvasią. Bažnyčios esmė, ypatybės ir Šventųjų Bendravimas. Nuodėmių atleidimas. Sakramentai — Krikštas, Atgaila, Patėpimas, Sutvirtinimas, Eucharistija, Mišių Auka, Kunigystė, Moterystė. Mirtis ir po mirties. Prikėlimas iš mirusių. Amžinasis gyvenimas. Puslapių 290. Kaina \$1.00. Audeklo apdarais \$1.35.

Visus tris tomus sykiu imantiems \$2.80. Audeklo apdarais trys tomai sykiu imantiems \$3.65. Trys knygos sudaro 1025 puslapius. Begalo svarbios ir reikalingos moksliškos knygos labai pigiai. Rašyk tuojau.

Čia nuplėšk
Gerb. "Draugo" administratoriai:
Siunčiu \$..... už kuriuos atsiųskite man Vyskupo Būčio knygas "KATALIKŲ TIKYBA".
I tomas — TIKIU. Kaina \$1.00; apdaryta \$1.35
II tomas — JĖZUS KRISTUS. Kaina \$1.50; apdaryta \$1.90
III tomas — SV. DVASIA. Kaina \$1.00; apdaryta \$1.35.
arba:
Siunčiu \$2.80, kad atsiųstumėte be aptaisų.
Siunčiu \$3.65, kad atsiųstumėte audeklo apdarais visas tris vyskupo Būčio knygas "KATALIKŲ TIKYBA".
Vardas, Pavardė street
Adresas street

ARKIVYSKUPAS JURGIUS tiečiu. Nebetoli gal ir tie lai
MATULEVIČIUS. Labiau i kai, kada Dievas leis jį išvys
labiau auga pusitikejimas šiu ti šventuoju paskelbtą.
šventu vyru, mūsų mylimu tau Kiekvienam įdomu pažinti

Geriausios prekės žemiausiomis kainomis

A. PERRY

Dry Goods — Shoes — General Merchandise
2408 South Oakley Ave.

Telefonas CANal 5552

Visuomet mandagus patarnavimas

Gardūs gėrimai — Skanūs užkandžiai

STORM'S TAVERN

ALEX STORM, sav.

2462 Blue Island Ave.

Telefonas CANal 4350

Užlaikome visų geriausių rūšių degtines ir skaniausio alaus. Kviečiame visus atsilankyti.

Geriausias darbas — prieinamiausia kaina

STANLEY CLEANER

STANLEY SUMULIS, savininkas

2150 So. Hoyne Ave. Tel. CANal 5474

Custom Tailor — Cleaning and Pressing
Taisome, valome ir prosiname vyrų ir moterų drabužius
Pertaisome jūsų senus drabužius taip, kad atrodo kaip nauji

Norint pasisotinti skaniais valgiais užėikite į:

MAROZAS RESTAURANT

KAROLIS MAROZAS, sav.

2343 South Leavitt St. Tel. CANal 4873

Skanius, lietuviški valgiai. Labai prieinama kaina.

Visuomet mandagus patarnavimas

to garbingo Vilniaus vyskupo gyvenimas. Jį sužinosime iš neseniai išėjusios knygos.

"ARKIVYSKUPAS JURGIUS MATULEVIČIUS"

Knyga parašyta ne vieno žmogaus, bet daugelio mūsų Lietuvos profesorių, kunigų, mokytojų. Knyga yra didelė, su stipriais kietais viršais, su persiuntimu kaina \$1.90, dar galima gauti.

"DRAUGAS" PUB. CO.,
2334 So. Oakley Ave.,

"Pašaukimas į Dvasinį Luomą"

Kun. Pr. J. Vaitukaitis

Knyga 95 puslapių įtalpos ir gražiai iliustruota šventųjų paveikslais Tvirtais popieriais viršeliais tik 25 centais vieną imant, dar reikia pridėti už persiuntimą 5c; o gražiais audeklo viršeliais 50 centų.

"DRAUGAS"

2334 So. Oakley Ave.

Arba pas patį Autorių

8801 Saginaw Ave.,

FREDERICK BROS.

5959 Lowe Avenue

ENGlewood 2240

Didžiausi Pardavėjai
GERIAUSIOS DEGTINĖS
Jums pristatys kiek tik norite
GEORGE VIKIRAS

Distributor

2438 West 45th St.

Taipgi išvežioja SCHLITZ IR AMBROSIA Alų

Kada tik Jums reikia troko persikraustymui ar kitam tikslui, šaukitės:

WEST SIDE EXPRESS CO.

ST. T. FABIJONAS, savininkas

Expressing, Coal and Wood

Furniture and Piano Movers — Packing —
Shipping — Storage

2146 So. Hoyne Ave.

Tel. CANal 5233

perkraustome iš vienos vietos į kitą, nežiūrind kaip toli. Parduodame ir pristatome geriausius anglis ir malkas.

DUOBA IR BRAZAITIS

WM. DUOBA IR J. BRAZAITIS, SAV.

BARBER SHOP

2209 West 23rd Place

Telefonas CANal 0204

Visuomet atrodykite kuogeriausia. Reguliariai lankytės mūsų barberneje

Visokiausios mokyklai reikmenys OAKLEY CONFECTIONERY

PRANAS SIMINAS, sav.

2300 So. Oakley Ave.

Telefonas CANal 9154

Turi didžiausį pasirinkimą visokių saldinių, šaltakosų, minkštų gėrimų, cigarečių, cigarų, tabako, magazino ir žaislų

Gardžiausi gėrimai užlaikomi pas

JOE DISH'S TAVERN

JUOZAS DISHUS, sav.

2259 W. 23rd Pl.

Telefonas CANal 7449

MODERNISKAI ĮRENGTA STUDIJA

PHOTOGRAPHER

W. J. STANKUNAS

3315 So. Halsted St. Telefonas Yards 1546

Vienas iš seniausių ir geriausių žinomų fotografų Chicago lietuvų tarpe

Salė išnuomavimui visokiems parengimams

WEST SIDE HALL

JIM BARAUSKAS, Sav.

2244 W. 23rd Pl.

Telefonas CANal 4605

Užeigoje užlaiko gardžiausius gėrimus ir alų. Salė erdvi, graži ir labai patogioji vietoj.